

FORUM IURIDICUS

ODMJERAVANJE KAZNE¹

Pod odmjeravanjem kazne podrazumijeva se određivanje vrste i visine kazne učiniocu za izvršeno krivično djelo. Posmatrajući problem odmjeravanja kazne, sa njegove praktične strane, može se reći da se ovdje radi o tome da sud odredi onu kaznu koja će pružiti najviše izgleda za resocijalizaciju osuđenih lica. Naše krivično zakonodavstvo polazi, prije svega, od toga da je krivična odgovornost učinioca osnov za njegovo kažnjavanje pa prema tome krivična odgovornost je i polazni osnov za odmjeravanje kazne. Kazna mora biti propisana zakonom, ali na takav način koji omogućava njenu individualizaciju. Zakon određuje osnovne okvire kažnjavanja za pojedina krivična djela ostavljajući sudu mogućnost da u tim okvirima ostvaruje individualizaciju kazne i odredi onu kaznu koja je u potpunosti adekvatna konkretnom krivičnom djelu i njegovom učiniocu, s tim što je sudu data mogućnost da kaznu u pojedinim slučajevima odmjeri i izvan propisanih okvira kada za to postoje određeni razlozi tako da postoji mogućnost ublažavanja kazne i u zakonom propisanim slučajevima, postoji mogućnost da se učinilac krivičnog djela oslobodi od optužbe. Naše krivično zakonodavstvo polazi od jedinstva objektivnih i subjektivnih okolnosti koje mogu da utiču na odmjeravanje kazne, ne dajući pri tom prioritet ni jednim ni drugim. Inače, objektivne i subjektivne okolnosti su neodvojive i tijesno međusobno povezane tako da u svom jedinstvu čine osnovu za utvrđivanje kazne određenom učiniocu za konkretno krivično djelo.

¹ Izvod iz šire studije sudije Petra Stojanovića koja se bavi pravnim i kriminološkim aspektima individualizacije kazne u krivičnom pravu. Dio II ovog rada - "Posebna pravila odmjeravanja kazne" objavićemo u sledećem broju Biltena.

Najzad, naše krivično zakonodavstvo stoji na stanovištu da je odmjeravanje kazne sudska funkcija. U tom smislu o vrsti i mjeri kazne koja će se izreći učiniocu za krivično djelo u granicama zakonom propisane kazne za to krivično djelo odlučuje samo sud. Obzirom na delikatnu ulogu suda u odmjeravanju kazne, to će se ovaj moj rad više baviti onim praktičnim aspektima koji se tiču odmjeravanja kazne i koji se svakodnevno srijeću u praksi suda.

- Dio I -

Opšta pravila o odmjeravanju kazne

Članom 42. KZ SCG određena su opšta pravila o odmjeravanju kazne. U st.1. tog člana je propisano: "Sud će učiniocu krivičnog djela odmjeriti kaznu u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo, imajući u vidu svrhu kažnjavanja i uzimajući u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili **veća (olakšavajuće ili otežavajuće** okolnosti), a naročito stepen krivične odgovornosti, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinioca, njegove lične prilike i njegovo držanje poslije učinjenog krivičnog djela, kao i druge okolnosti koje se odnose na ličnost optuženog".

U ovoj odredbi zakona regulisano je takozvano redovno odmjeravanje kazne učiniocu krivičnog djela što znači obavezu za sud da krivično odgovornom učiniocu krivičnog djela odmjeri kaznu u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo, imajući pri tom u vidu svrhu kažnjavanja i uzimajući u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća.

Pod *olakšavajućim okolnostima* podrazumijevaju se sve okolnosti koje se odnose na učinioca i na krivično djelo koje je učinjeno, a koje utiču na to da izrečena kazna u konkretnom slučaju bude blaža.

Otežavajuće okolnosti su, suprotno, one okolnosti koje se odnose na učinioca i na krivično djelo koje je učinjeno a koje utiču na to da izrečena kazna u konkretnom slučaju bude stroža, odnosno da ide ka najvišoj kazni koju zakonodavac predviđa za to krivično djelo.

Kako je naprijed kazano, u zakonu su navedene samo najtipičnije olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se, po pravilu, javljaju kod izvršenja određenog krivičnog djela koje je predmet sudjenja, s tim što njihovo nabrojanje nije iscrpno, tako da je sud dužan da uzme u obzir i druge okolnosti koje u konkretnom slučaju postoje, a koje su od značaja za pravilno odmjeravanje kazne.

Kratko ću se osvrnuti na okolnosti koje su navedene u citiranoj zakonskoj odredbi.

1) *Jačina ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra* je okolnost objektivne prirode. S obzirom da se posljedica krivičnog djela sastoji u ugrožavanju ili povredi zaštićenog dobra to očigledno jačina ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra zavisi od vrste i težine posljedice krivičnog djela. U principu krivična djela ugrožavanja predstavljaju krivična djela manje društvene opasnosti od krivičnih djela povrede.

2) *Stepen krivične odgovornosti* je okolnost subjektivne prirode. Ovdje se radi o stepenu uračunljivosti i o stepenu vinosti učinioca krivičnog djela. Uračunljivost učinioca krivičnog djela može da bude različitog stepena od potpune uračunljivosti do potpune neuračunljivosti, postoji niz prelaznih stanja u kojima je uračunljivost ili neuračunljivost manje ili više izražena. neuračunljivo lice može da bude krivično odgovorno ako je krivično djelo učinilo u stanju privremene duševne poremećenosti u koje se samo dovelo upotrebom alkohola, droga ili na drugi način (pod uslovima iz čl.32. KZ CG) pa u takvom slučaju za odmjeravanje kazne može da bude od značaja samo stepen njegove uračunljivosti u vrijeme kada je sebe stavio u takvo stanje dok se neuračunljivost u vrijeme izvršenja krivičnog djela ne uzima u obzir. Bitno smanjena uračunljivost predstavlja fakultativni osnov ublažavanja kazne a ostala prelazna stanja između potpune uračunljivosti i potpune

neuračunljivosti mogu da budu od značaja u okviru opštih pravila o odmjeraivanju kazne.

Vinost sa svojim oblicima takodje utiče na odmjeraivanje kazne. Naime, kod krivičnih djela koja mogu biti izvršena sa umišljajem, zakon, po pravilu, ne razlikuje slučajeve kada su ta krivična djela izvršena sa direktnim umišljajem od onih kada je kod učinioca postojao eventualni umišljaj. Medjutim, to je i te kako važna okolnost. Po pravilu kod krivičnog djela izvršenih sa direktnim umišljajem izrečena kazna će biti bliža posebnom maksimumu a kod krivičnih djela izvršenih sa eventualnim umišljajem kazna će biti usmjerena više ka posebnom minimumu. To isto važi i kod krivičnih djela kod kojih se kažnjava i nehatno postupanje učinioca. Medjutim, nije isključeno da u nekim slučajevima eventualni umišljaj bude teži od direktnog i da nesvjesni nahat bude teži od svjesnog.

3) *Pobude iz kojih je krivično djelo učinjeno* predstavljaju, u stvari, motiv izvršenja djela te objašnjavaju razloge zbog kojih je učinilac djelo ostvario. Po svojoj prirodi pobude mogu biti pozitivne ili negativne tj. da djeluju kao olakšavajuće ili otežavajuće okolnosti. Tako bi izvršenje nekih krivičnih djela ostvarenih iz mržnje, osvete, zavisti, koristoljublja ili iz nekih niskih ili nemoralnih pobuda moglo da se uzme kao otežavajuća okolnost a ako je učinilac izvršio krivično djelo da bi obezbijedio nužne potrebe porodice u nekoj teškoj situaciji ili da bi obezbijedio sredstva za troškove liječenja člana porodice, pobude iz kojih je izvršio krivično djelo mogle bi se uzeti kao olakšavajuće okolnosti. Izuzetno, pobude ulaze u biće krivičnog djela. To je slučaj na primjer kod krivičnog djela nasilje prema predstavniku najvišeg državnog organa. U ovakvom slučaju pobude su obilježje bića krivičnog djela i kao takve uzimaju se u obzir prilikom utvrdjivanja da li u ponašanju učinioca postoje elementi navedenog krivičnog djela ili ne. Prema tome, u ovakvim slučajevima ove pobude sud nebi mogao da uzme u obzir kao okolnosti kod odmjeraivanja kazne.

4) *Raniji život učinioca krivičnog djela* je takodje okolnost subjektivne prirode. U raniji život učinioca krivičnog djela spadaju

sve okolnosti, odnosno svi događaji, koji su se desili u životu učinioca prije nego što je učinio krivično djelo. Po pravilu ovdje se prvenstveno misli na to da li je učinilac ranije vršio krivična djela ili neke druge delikte, ili je njegova prošlost u tom smislu bezprekorna.

59 *Lične prilike učinioca krivičnog djela* koje mogu da budu olakšavajuće ili otežavajuće okolnosti, predstavljaju ustvari prilike u kojima živi učinilac krivičnog djela. To su: starosno doba, stanje zdravlja, porodične prilike, imovno stanje učinioca, nezaposlenost, stambene i socijalne prilike i ostalo.

6) *Držanje učinioca poslije izvršenog krivičnog djela* je okolnost subjektivne prirode. Ovo držanje otkriva, prije svega, stav učinioca prema krivičnom djelu koje je učinio. Držanje učinioca može da bude i olakšavajuća i otežavajuća okolnost, što sve zavisi od konkretnog slučaja izvršenja krivičnog djela. Kajanje, griža savjesti, spremnost da se pomogne žrtvi krivičnog djela čine od držanja učinioca olakšavajuću okolnost. Zadovoljstvo, osveta i slična stanja čine od držanja učinioca okolnosti otežavajuće prirode.

7) *Druge okolnosti koje se odnose na ličnost učinioca*, podrazumijevaju neke okolnosti koje se odnose na ličnost učinioca krivičnog djela koje nijesu obuhvaćene ranije iznijetih okolnostima subjektivne prirode.

8) Najзад, među okolnostima koje sud razmatra prilikom odmjeravanja kazne, spadaju i *one okolnosti pod kojim je krivično djelo učinjeno*. To su okolnosti objektivno - subjektivne prirode. U objektivne okolnosti pod kojima je krivično djelo učinjeno spadaju one okolnosti objektivne prirode koje se tiču krivičnog djela a koje sud nije razmatrao prilikom utvrđivanja da li postoji krivično djelo. To su: vrijeme izvršenja krivičnog djela, mjesto izvršenja, način, odnosno sredstvo izvršenja kao i sve druge slične okolnosti koje ne ulaze u biće krivičnog djela kao i njegova konstitutivna obilježja.

U subjektivne okolnosti pod kojima je krivično djelo učinjeno spadaju sve druge subjektivne okolnosti krivičnog djela koje nijesu uzete u obzir u okviru neke od već navedenih subjektivnih okolnosti. To mogu da budu različita psihička stanja učinioca pod kojima je krivično djelo učinjeno na primjer: radost ili

žalost učinio, prepast ili strah ali samo da ove okolnosti ne ulaze u biće krivičnog djela.

Posebno ću se osvrnuti na one olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje sudovi najčešće uzimaju u obzir prilikom odmjerenja kazne učiniocu krivičnog djela.

Priznanje djela treba cijeniti kao olakšavajuću okolnost samo kada je učinilac priznao one činjenice koje čine bitna obilježja bića krivičnog djela u pitanju i to prije nego što su se u postupku prikupili svi dokazi kojima se potvrđuje takvo njegovo priznanje. Da bi bio jasan kada se učinilac zatekne u izvršenju krivičnog djela ili kada se okrivljeni u istrazi brani ćutanjem, što je svakako njegovo zakonsko pravo a zatim na glavnom pretresu prizna izvršenje krivičnog djela jer se upoznao sa sadržinom dokaza iz predhodnog postupka, u ovim slučajevima priznanje se ne može uzeti kao olakšavajuća okolnost.

Djelimično priznanje ne može imati značaj olakšavajuće okolnosti jer priznanje treba da obuhvati sve one relevantne činjenice koje se odnose na djelo kojem je optužnicom stavljeno na teret. Često sudovi uzimaju za utvrđeno da je okrivljeni samo priznao određene činjenice, koje su često nebitne i kao takve ne mogu se uzeti kao olakšavajuće.

Sudovi uzimaju kao otežavajuću okolnost to što učinilac nije priznao krivično djelo za koje je oglašen krivim. To je nedopušteno postupanje suda jer nepriznanje pa čak i uporno poricanje izvršenja krivičnog djela, uprkos činjenici da svi dokazi ili većina dokaza ukazuju da je okrivljeni izvršilac krivičnog djela, ne može se uzeti kao otežavajuća okolnost jer učinilac nije dužan da u postupku sebi tereti, tako da je poricanje način njegove odbrane.

Mladost okrivljenog je olakšavajuća okolnost. U praksi sudova zapaža se da sudovi u svojim odlukama navode da je okrivljenom koji ima na primjer 45 godina uzeta kao olakšavajuća okolnost njegova mladost a da je za učinioa krivičnog djela koji ima na primjer 50 ili više godina cijenjeno da se radi o relativno mladom čovjeku. Medjutim, ovakva praksa sudova ne može se prihvatiti jer mladost treba cijeniti kao olakšavajuću okolnost na

strani učinioca krivičnog djela do određenog životnog doba a to je po mom mišljenju do navršenih 25 godina starosti jer do tog vremena čovjek je u mogućnosti da završi redovno školovanje da stekne odgovarajuću stručnu spremu, da odsluži vojni rok, da se zaposli, da zaključi brak i preuzme obaveze o staranju svoje porodice i ostalo.

Porodične prilike okrivljenog predstavljaju olakšavajuću okolnost ako okrivljeni ima maloljetnu djecu koju je inače dužan da po zakonu izdržava i ako izdržava stare roditelje koji nemaju sredstava za život a čijem izdržavanju doprinosi jer sa njima živi u istoj kućnoj zajednici.

Sudovi često uzimaju kao olakšavajuću okolnost to što je okrivljeni otac punoljetne djece koja su uz to i zaposlena što ne može predstavljati olakšavajuću okolnost.

Ranija neosudjivanost predstavlja olakšavajuću okolnost kada je u pitanju učinilac krivičnog djela koji je u zreлом životnom dobu što znači da iza njega stoji životni i radni vijek. Naprotiv, licu koje je tek steklo punoljetstvo ne treba uzimati kao olakšavajuću okolnost raniju neosudjivanost već je dovoljno na strani ovog lica cijeliti njegovu mladost kao olakšavajuću okolnost.

Osudjivanost učinioca krivičnog djela predstavlja otežavajuću okolnost koja se ne cijeni u dovoljnoj mjeri. U praksi sudova se zapaža da pored dvije ili više ranijih osuda bilo to na kazne zatvora ili je učiniocu izrečena uslovna osuda, sudovi učiniocu krivičnog djela izriču uslovnu osudu navodeći kao razlog za tu svoju odluku "postojeće stanje u našem društvu, ratno okruženje, moralno posrtanje u društvu i dr.". Očigledno je da sudovi u svim slučajevima zanemaruju svrhu irzicanja krivičnih sankcija kako je to propisano u odredbi čl.32.KZ CG.

Često sudovi griješe što uzimaju kao otežavajuću okolnost to što se protiv okrivljenog vodi krivični postupak bilo to za istovrsno ili drugo krivično djelo a ovo iz razloga što je neizvjesno kakav će konačno biti ishod tog postupka. Samo pravosnažna sudska odluka se može uzeti kao dokaz za raniju osudjivanost učinioca krivičnog djela.

Korektno držanje okrivljenog pred sudom se često i to pogrešno uzima kao olakšavajuća okolnost ako se okrivljeni vladao "po mjeri sudije koji vodi postupak, odnosno predsjedava sudskim vijećem", se često i to pogrešno uzima kao olakšavajuća okolnost. Korektno držanje okrivljenog u toku prvostepenog postupka predstavlja obavezu okrivljenog da poštuje procesnu disciplinu, koja se u slučaju nepoštovanja može sankcionirati određenim odredbama ZKP-a. Međutim, korektno držanje okrivljenog pred sudom može biti samo od značaja da se sagleda ličnost okrivljenog u smislu da li se radi o osobi koja poštuje određene društvene vrijednosti a samim tim i sud, kao državni organ koji vodi postupak.

Kajanje učinioca može predstavljati olakšavajuću okolnost. Često sudovi u svojim odlukama uzimaju kao olakšavajuću okolnost da se okrivljeni kaje zbog nastale posledice navodeći da mu je žao što je oštećenog, na primjer, uvrijedio, lako tjelesno povrijedio ili pak lišio života. Sama izjava okrivljenog da se kaje zbog izvršenog krivičnog djela sama za sebe ne predstavlja njegovo stvarno kajanje jer se ne vidi kojim je to radnjama okrivljeni izmijenio svoj stav poslije izvršenog krivičnog djela tako da se ova činjenica ne može smatrati olakšavajućom na strani okrivljenog. Da bi kajanje predstavljalo olakšavajuću okolnost sud je u obavezi da u presudi navede iz kojih to činjenica zaključuje da je okrivljeni izrazio stvarno kajanje a ne samo verbalno zbog izvršenog krivičnog djela.

Izjava oštećenog da se pridružuje krivičnom gonjenju i ističe imovinsko pravni zahtjev ne može se cijeliti prilikom odmjeravanja kazne kao otežavajuću okolnost jer je to zakonsko pravo oštećenog.

Odnos oštećenog prema krivičnom gonjenju učinioca krivičnog djela predstavlja olakšavajuću okolnost kada oštećeni zbog ranije pozitivnog odnosa učinioca prema njemu, izraženog kajanja, izvršenog obeštećenja ili nekog drugog razloga koji je vezan za pozitivno ponašanje učinioca, izjavi da se ne pridružuje krivičnom gonjenju. Dužnost je suda da oštećenog ispita na ove okolnosti i da to zapisnički konstatuje a ne kao do sada da se oštećeni izjasni da se ne pridružuje krivičnom gonjenju i da ne

postavlja imovinsko pravni zahtjev ne navodeći pritom stav za takvu svoju odluku a poznato nam je u praksi da oštećeni na glavnom pretresu izmijeni svoj raniji stav u vezi ove činjenice.

Protek vremena od izvršenog krivičnog djela može predstavljati olakšavajuću okolnost ako okrivljeni svojim ponašanjem nije doveo do dugog trajanja krivičnog postupka, a koje trajanje se ima pripisati sudu, bilo to zbog neblagovremenog postupanja ili drugih objektivnih razloga. U suprotnom, ukoliko se okrivljeni poslije izvršenog krivičnog djela krije, izbjegava da dodje na sudjenje, podje u inostranstvo, nagovara svjedoke da ne dolaze na sudjenje, tada se protok vremena ne može uzeti u obzir kao olakšavajuća okolnost.

Doprinos oštećenog u izvršenju krivičnog djela može predstavljati olakšavajuću okolnost s tim što je sud u obavezi da u svojoj odluci navede u čemu se sastoji taj doprinos oštećenog i od kakvog je značaja za nastalu posledicu.

Slabo imovno stanje okrivljenog predstavlja olakšavajuću okolnost ali je sud dužan da na pouzdan način utvrdi sva primanja okrivljenog bilo to iz radnog odnosa ili pak posjedovanje vrijedne pokretne ili nepokretne imovine.

Sudovi u svojim odlukama mnogo više se bave utvrđivanjem činjeničnog stanja, gdje se previše iscrpljuju jer vrše prepričavanje dokaza bez njihove kritične ocjene, nego o obrazloženju odluke o kazni. Razloge o kazni svode na jednu ili par rečenica a što je u suprotnosti sa odredbom čl.364. ZKP-a, gdje je propisano da pismeno izradjena presuda treba da sadrži koje okolnosti je sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne i od kakvog su značaja te okolnosti u pogledu izrečene kazne, a ne cijeni ih u uzajamnoj vezi.

U sudskim odlukama zapaža se da sud odluku o kazni obrazlaže tako što taksativno nabroji sve okolnosti koje su navedene u čl.42. KZ CG, a da pri8 tom ne navede niti valjano obrazloži koje od tih okolnosti uzima kao olakšavajuće ili otežavajuće pri odmjeravanju kazne.

Sudovi često griješe kada pri odmjeravanju kazne uzimaju u obzir i one okolnosti koje su elemenat bića krivičnog djela ili su kvalifikatorne okolnosti ili su po samoj prirodi učinjenog djela u njemu sadržane pa su one već uzete u obzir pri propisivanju kazne za to djelo od strane zakonodavca. Tako na primjer, kod krivičnog djela kradje ne može se uzeti kao otežavajuća okolnost što je djelo učinjeno u namjeri pribavljanja protivpravne imovinske koristi jer je to bitan - konstitutivan elemenat za postojanje ovog krivičnog djela.

Sud određene okolnosti u postupku ne utvrđuje na pouzdan način. Tako ne primjer vjeruje se okrivljenom da ranije nije osuđivan, da je slabog imovnog stanja, da je porodičan čovjek - otac troje ili petoro djece, da je nezaposlen a sve ove činjenice moraju se u postupku utvrditi preko nadležnog državnog organa ili preko okrivljenog koji o tome može podnijeti odgovarajuće okolnosti.

Zapaža se i to da se u sudskim odlukama "izmišljaju" određene olakšavajuće okolnosti a da se pri tom zanemaruju vidno prisutne otežavajuće okolnosti koje je sud u postupku utvrdio, a sve u cilju da bi sud opravdao svoju odluku u pogledu izrečene kazne ili krivične sankcije koja je izuzetno blaga imajući u vidu ličnost okrivljenog i težinu izvršenog krivičnog djela. U jednoj odluci suda, pored ostalog je navedeno da je sud okrivljenom zbog izvršenog krivičnog djela lake tjelesne povrede (čl.37. st.2. u vezi st.1. KZ SRCG), uzeo kao otežavajuću okolnost to što okrivljeni nije priznao izvršenje krivičnog djela a to je morao da učini jer su svi drugi dokazi provedeni u postupku upućivali na zaključak da je okrivljeni izvršilac tog djela. Nastavak obrazloženja kazne se sastojao u tome da je okrivljeni kojim slučajem priznao ovo djelo i bez obzira na ranije tri osude, od kojih je jedna bila za istovjetno krivično djelo, sud bi mu, umjesto izrečene kazne zatvora u trajanju od 30 dana, izrekao novčanu ili uslovnu osudu.

Ovakva ili slična postupanja suda u pogledu obrazlaganja odluke o kazni su nezakonita. Ovo sa razloga što sud treba da sudi po zakonu, da potpuno utvrdi sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti na strani okrivljenog i da okrivljenog osudi na onu kaznu

zatvora sa kojom će se najbolje postići svrha kažnjavanja iz čl.32.
KZ CG...

Dr Čedomir Bogićević
Sudija Vrhovnog suda RCG

**PRAVNI POLOŽAJ I SISTEM ORGANIZACIJE SUDSKE
VLASTI PREMA USTAVU ZA KNJAŽEVINU CRNU GORU
(u povodu 100.godišnjice prvog crnogorskog Ustava 1905-2005)**

A b s t r a c t

Članak se bavi pitanjem položaja - ustavne i zakonske organizacije sudova u Crnoj Gori spram ustavnih rješenja utvrđenih Ustavom za Knjaževinu Crnu Goru iz 1905. godine, kao i rješenjima koja se tiču pravnog položaja i organizacije sudova u vrijeme stupanja na snagu Ustava iz 1905. godine, te položaja i uređenja sudova, sudske vlasti i nosilaca sudske dužnosti nakon donošenja Ustava iz 1905. godine, putem donošenja organizacionih i procesnih sudskih zakona. Članak razmatra pitanja principa i načela u uređenju sudske vlasti spram drugih vlasti a naročito izvršne i zakonodavne a pogotovo upravne vlasti.

1.Položaj i organizacija sudova prije velike Nikoljdanske sudske reforme od 1902. godine

Proглаšenje *Ustava za Knjaževinu Crnu Goru, 6/19.12.1905. godine*, u odnosu na položaj i organizaciju sudova, zatiče ustanovljeni sistem velikih sudskih reformi - *Nikoljdanske sudske zakone* od 6/19.12.1902.godine, kada su proglašeni: *Zakon o sudskoj vlasti, Zakon o ustrojstvu sudova, Zakon o građanskoj sudskoj nadležnosti i Zakon o krivičnoj sudskoj nadležnosti.*

Prije proglašenja navedenih Nikoljdanskih, reformskih sudskih zakona, u Crnoj Gori postojali su ovi sudovi: *Kmetovski, Kapetanski, Okružni i Veliki Crnogorski Sud.*

Dolazeći na dužnost Ministra pravde (1893-1899), gospodin *Dr.V.Bogišić*, odmah je preuzeo preuredjenje Velikog suda, plemenskih i okružnih sudova, obilazio ih, davao im usmena i pismena uputstva, izdavao zakonske naredbe, sazivao sudije okružnih i plemenskih sudova na Cetinje, objašnjavao im Opšti imovinski zakonik za Knjaževinu Crnu Goru i uvodio ih u njegove pravne ustanove i način primjene. (*Dr.Niko S.Martinović, Istorija kodifikacije imovinskog prava, Cetinje 1958., str.240*). Za to vrijeme Dr.Bogišić je u svojstvu Ministra pravde, preko Ministarstva, izdavao naredbe sa zakonskom snagom: *Naredbu o rokovima za žalbu protiv sudskih presuda (14.12.1893. g.)*, *Naredbu o sudskoj potvrdi ugovora kojima se stječu nepokretnine (16.12.1893.g.)*, *Naredbu o dopisivanju nižih vlasti sa Velikim Sudom (08.06.1894.g.)*, *Naredbu o držanju sudija naspram parničara i višečlanim sudovima (08.08.1896.g.)*, *Naredbu o uredjenju pristavne službe u Velikom sudu i okružnim kapetanstvima (11.12.1896.g.)*, *Naredbu o pristupanju Nj.V.Gospodaru radi sudskih poslova (14.12.1896.g.)*, *Naredbu o potvrdi ugovora (10.06.1894.g.)*, *Naredbu o tome što će se prilagati "biljetima" koje šalju niži sudovi višima (05.08.1896.g.)*, te *Naredbu o sudskom odmoru (20.06.1894.g.)*. Ovdje ističemo motive naredbodavca sa svojstvom zakonodavca, za pravo žalbe vladaru na sudske odluke: "I u ostaloj Jevropi, isto kao i kod nas vladalac se smatra ne samo za vrhovnog vojskovođu nego i za vrhovnog sudiju... I za one parnice za koje je dopušteno pristupiti gospodaru, određuje se za to postupanje samo jedan dan u nedjelju, i to subota, dok se ne bi naznačio koji drugi dan". (*Naredba o pristupanju Nj.V.Gospodaru radi sudskih poslova, Zbornik sudskih zakona, uredbi i naredbi, II, Cetinje 1912.g.*).

"Protivu presuda u građanskim parnicama svaki Crnogorac imao je pravo, da se u posljednjoj instanci žali Knjazu Gospodaru sve do sudskih reformi 1902. godine. Gospodar je imao naročitog referenta po tim žalbama, pa je parničare kao njihove svjedoke javno preslušavao, često pod čuvenim Brijestom. U posljednje doba, Gospodar je to činio svake subote u velikoj dvorani Velikog Suda u

prisustvu svih sudija i pune dvorane slušalaca. Za vrijeme ovih javnih rasprava svaki prisutni Crnogorac imao je pravo uzeti riječ kao svjedok, da pred Gospodarom rasvijetli istinu... U slučaju viših i zapletenih parnica, Gospodar je u Dvor pozivao sve članove Velikog Suda i Državnog savjeta, i tu se parnica pretresala potanko u više mahova, u prisustvu parničara koji su se često mogli slobodno parničiti i sa samim sudijama... Otuda je lako zaključiti kako je teško bilo narodu kada je sudskim reformama pošljednja instancija ostala u Velikom Sudu. Zato je Gospodar i dalje primao žalbe i protiv izvršnih presuda, pa je pozivao članove Velikog Suda, da mu potanko obrazlože dotičnu presudu. Ali ne bi ni jednu izmijenio, nego samo preporučio Velikom Sudu, da ponovo uzme u predmet parnicu, i da dopuni išljedjenja, kad bi vidio da to pravda zahtijeva". (*Pedeset godina na prestolu Crne Gore*, Cetinje 1910., str.216.).

Ciljeve novih reformskih sudskih zakona nadojene evropskom pravnom kulturom i jurisprudencijom što su ih izgradili evropski narodi, Knjaz Gospodar je iskazao u prijestonoj besjedi povodom proglašenja tih zakona, kada je između ostaloga rekao: "Sve od udesa naše carevine, skoro do dana današnjega, vršili su pravdu u ovoj zemlji naši najbolji junaci, vojvode, serdari i prvaci zemaljski, a potonja riječ je bila nas gospodara. S njima su moji stari vršili pravdu pod krovom i pod rastovima, pod vedrim nebom i u logorima. I taj isti način sudjenja, zastao sam i ja i glavom sam po njemu dosta puta postupao. Zasijedanja tih vršilaca pravde blistala su divnim narodnim nošivom i sjajnošću oružja, vispremim zdravim razumom gorštaka, gordošću slobodnih ljudi i ponosom kuće i plemena, blistala su sa urodjenim krasnorječjem i, reći ću pravdom, jer da nije i to bilo, ko bi onda sačinjavao naš junački logor... Duh vremena i potrebni razvitak države zahtijeva danas druge ljude, druge junake, junake nauke i junake rada..." (*Glas Crnogorca* od 07.12.1902., str.1.).

Zakonom o sudskoj vlasti iz 1902. godine, bilo je uređeno da se sudska vlast vrši u ime Knjaza Gospodara i da se sve sudske presude proglašavaju u njegovo ime (čl.1.), imenovanje sudija vršilo se ukazom Knjaza na predlog Ministra pravde, (čl.4.), sudije su

uživale doživotnost i stalnost u vršenju svog poziva (čl.4.) osim u slučajevima utvrđenim Zakonom o činovnicima građanskog reda. Sudije su bile nezavisne u vršenju sudskih dužnosti (čl.5.), ali se nijesu smjele upuštati u raspravljanje o snazi i važnosti zakona koji su redovno obnarodovani (čl.6.). Sudstvo je bilo nezavisno i odvojeno od upravne vlasti izuzev u odnosu (privremeno) na kapetanske sudove (čl.11.). Sudija nije mogao, osim sudske, nikakvu drugu službu imati (čl.12.). O sukobu nadležnosti između sudskih i upravnih vlasti rješavao je Državni savjet (čl.13.).

Prema *Zakonu o ustrojstvu sudova* (1902) postojala je sledeća organizaciona struktura u Crnoj Gori: *seoski kmetovi* (kao primirateljni sudovi), *kapetanski sudovi*, *oblasni sudovi* (pet) i *Veliki Sud*. U varošima - Cetinju, Rijeci, Podgorici, Danilovgradu, Nikšiću, Kolašinu, Andrijevići, Viru, Baru i Ulcinju, sudsku funkciju vršili su i *opštinski sudovi*, umjesto kapetanskih sudova, u prvom stepenu a shodno *Uredbi o varoškim opštinama* od 23.04.1899. godine.

Kapetanski sudovi su prvostepeni i sude kao inokosni (čl.2. i 3. Zakona).

Oblasni sudovi sude u prvoj i drugoj istanci, kao kolegijalni (višečlani) sastavljeni od predsjednika i dvije sudije glasača (čl.3. i 5.)

Veliki Sud kao poslednju i najvišu instanciju sačinjavaju predsjednik i četiri člana (čl.2. i 6.).

Činovi sudskog osoblja određeni su u posebnom dodatku Zakona o državnim činovnicima a njihove plate određene su bile posebnim zakonom.

Prema *Zakonu o građanskoj sudskoj nadležnosti* (1902.), stvarna nadležnost sudova bila je određena na sledeći način: *seoski kmetovi*, kao primirateljne sudije, pokušavale su poravnanje među strankama, jer se ni jedna tužba nije smjela primiti u kapetanskom sudu prije nego li tužitelj pred seoskim kmetom prizove tuženoga da se sa njim izravna. Kmetovi su slasi izvješće, putem "Biljeta", nadležnom kapetanskom sudu. *Kapetanski sudovi*, sudili se sve imovinske sporove do 100 kruna a po saglasnosti stranaka i sporove na 200 kruna. *Oblasni sudovi*, bili su nadležni za sve imovinske

sporove, uključujući i sporove o nasljedivanju, i to u prvom stepenu, a odlučivali su i po žalbama na presude kapetanskih sudova, kao drugostepeni sudovi, njihove odluke bile su konačne. *Veliki Sud*, rješavao je, kao drugostepeni, po žalbama (apelacijama) na presude oblasnih sudova kao prvostepenih. Protivu njihovih rješenja nije bilo mjesta apelaciji. On je rješavao i u sporovima povodom sukoba nadležnosti između raznih sudova.

Prema *Zakonu o krivičnoj sudskoj nadležnosti* (1902), stvarna nadležnost sudova izgledala je ovako: *kapetanski sudovi*, izviđjali su, sudili i presudjivali sve prestupe protiv imanja do vrijednosti do 50 kruna, uvrede i prestupe protiv javnog reda i mira koji se kažnjavaju do 40 kruna globe ili zatvorom do nedjelju dana. *Oblasni sudovi* izviđjali su i sudili i presudjivali sve zločine i prestupe osim onih iz nadležnosti kapetanskih sudova i postupali, kao drugostepeni, po žalbama na presude kapetanskih sudova. Svaku presudu kojom je neko bio osuđen na smrt dužni su dostaviti sa spisima Velikom Sudu. Ukoliko je Veliki sud potvrdio takvu presudu, dostavljao je spise Ministru pravde koji ih je podnosio Knjazu radi odobrenja. Odobrena presuda morala je biti izvršena u roku od 24 sata. *Veliki Sud*, kao najviša sudska instancija, odlučivao je po žalbama na presude oblasnih sudova, i protiv njegove odluke nije bilo apelacije.

Shodno ovlasti iz odredbe čl.6. Zakona o ustrojstvu sudova, Ministar pravde - dr.Lujo Vojnović, je 27.01.1903. godine donio *Unutrašnji Pravilnik Velikog Suda*, prema kojem je ovaj sud, u plenarnim sjednicama rješavao: kako se ima razumjeti kakav propis zakona kada je u sudskoj praksi došlo do različite primjene, u slučaju rješavanja sukoba nadležnosti u građanskim stvarima, kad Ministar pravde zatraži mišljenje od suda o kakvom propisu zakona i kad Veliki Sud nadje da treba dopuniti ili donijeti takav novi zakon.

2.Ustavni položaj i zakonsko uređenje sudskih vlasti prema

Ustavu za Knjaževinu Crnu Goru od 1905. godine

Normativnom analizom Ustava od 1905. godine, može se zaključiti da ustavna rješenja prema tom konstitucionalnom aktu, ne donose nikakvu izmjenu u postojećoj organizaciji sudova u Crnoj Gori, uređenu Zakonom o ustrojstvu sudova iz 1902. godine. Ustav sankcioniše postojeću strukturu sudova - *kapetanske, opštinske, oblasne i Veliki Sud* (čl.143. i 144. Ustava).

Ustav utvrđuje nekoliko principa i načela o položaju sudske vlasti, čime uvodi ustavne garantije u odnosu na njihovu nadležnost, nezavisnost, objektivnost i nepristrasnost, te stalnost položaja sudija.

Sudstvo u Crnoj Gori je nezavisno, a pravda se izriče u ime Knjaza Gospodara (čl.142. Ustava).

Sve sudije postavljao je Knjaz Gospodar, ukazom i oni ne mogu biti premješteni, otpušteni ili penzionisani, osim po Zakonu o sudijama (čl.145.). Sudovi sude i rješavaju po zakonima zemaljskijem (čl.146.). Nikakav sud ni sudsko nadležstvo ne može se ustanoviti osim putem zakona (čl.148.). Ustanovljen je princip javnosti u radu sudova, koja se mogla isključiti u slučaju zaštite morala ili održavanja reda (čl.150). Presude i rješenja morali su sadržavati razloge i zakonske odredbe na kojima su osnovani (čl.151.). U pogledu kvalifikacija za sudijsku dužnosti, bilo je predviđeno da sudija mora biti crnogorski državljanin, koji uz druge uslove za državnu službu, ima završen pravni fakultet, i najmanje 25 godina života i dvije godine rada u sudskoj struci - za Oblasni sud, odnosno za predsjednika Oblasnog suda najmanje četiri godine u sudijskoj struci oblasnog sudije, ili sekretara Ministarstva pravde ili Velikog Suda, a za predsjednika i članove Velikog suda tražilo se najmanje šest godina rada u sudskoj struci oblasnog suda i 30 godina života (čl.154.).

Ustavom je utvrđen princip inkompatibilnosti - nespojivosti, funkcije sudjenja za srodnike po krvi u pravoj liniji u ma kome bilo stepenu, a u pobočnoj liniji do četvrtog koljena (osmi stepen), a po tazbini do drugog koljena (četvrti stepen) zaključno.

Godine 1906. donesen je *Zakonik o sudskom postupku u građanskim parnicama* (01/14.11.1906.). Odredbom čl.1.

promulgacionog akta tog zakonika, određuje se da se tim zakonom uređuju pravila po kojima će se vršiti pravda u građanskim parnicama i pred sudom tražiti, braniti, dokazivati, obezbjedjivati, suditi i presudjivati, dok se odredbom čl.2. Zakonika određuje da će se na parnice koje su u tečaju, prije nego je ovaj Zakonik stupio na snagu, primjenjivati do punovažnog rješenja spora, običajno pravo. Ovim zakonikom se uređuje obezbjedni i izvršni postupak (čl.105-298).

Iste - 1906. godine - 23.02/ 08.03., donijet je *Krivični zakonik za Knjaževinu Crnu Goru*, koji je motivisan potrebom za održavanje pravnog poretka kao prvobitnog uslova za dobar i pravilan razvoj, kako pojedinca, tako i cijelog društva, sa naredjenjem da se za Knjaževinu Crnu Goru usvoji Kriminalni zakonik Kraljevine Srbije iz 1860. godine, sa izmjenama i dopunama prema crnogorskim prilikama i pravnim običajima (čl.1. akta o promulgaciji Zakonika).

Sudsku vlast u vojsci vršili su vojni sudovi. Prema *Zakonu o ustrojstvu vojnih sudova za Knjaževinu Crnu Goru*, postojali su: divizijski (kao prvostepeni) i *Veliki vojni sud* (kao drugostepeni). Vojni sudovi su sudili za prestupe i zločine svim vojnim licima utvrđenim čl.6. *Vojno - Krivičnog zakona* od 20.07/02.08.1910. godine, kao i nevojnim (civilnim) licima kad učine krivično djelo za koje isti zakon propisuje nadležnost vojnih sudova. Sukob nadležnosti između vojnih sudova rješavao je Ministar vojni. Sukob nadležnosti između vojnih i građanskih istražnih vlasti i vojnih sudova, s jedne strane i građanskih sudova s druge strane rješavao je Državni savjet. Sudije su postavljane ukazom Kralja Gospodara na prijedlog Ministra vojnog.

Trgovački sporovi, prema *Trgovačkom Zakoniku* od 27.01/04.02.1910. godine, stavljeni su bili u nadležnost oblasnih sudova, kao trgovačkih sudova, u prvom stepenu - Cetinje, Bar, Podgorica, Nikšić i Kolašin. U drugom stepenu trgovačke sporove presudjivao je Veliki sud. Trgovački sporovi su se smatrali hitnim što je bio odraz ideje da su oni u funkciji razvoja privrede, tržišta i trgovačkog kapitala.

1904. godine (1/14.januar) donije je *Ustav pravoslavnih konsistorija u Knjaževini Crnoj Gori*, kojim se uređuju krivice sveštenih lica i nadležnost eparhijskih sudova u stvarima sveštenećkog života. Sveštena lica podlegali su svjetovnim - građanskim sudovima u pitanjima građanskog i imovinskog prava i povrede državnih zakona. Za bračne sporove nadležne su bile konsistorije, dok je za građanske posledice braka nadležan bio građanski sud. *Konstistorija* (prezviterejski savjet) je pomagao eparhijskom arhijereju u parhijskoj upravi eparhijskom sudu a činjele su ga tri redovna, dva počasna člana, sekretar, koji su postavljeni Ukazom Knjaza Gospodara na predlog eparhijskog arheraja, i kanceliste koga je postavljao arhijerej u dogovoru sa Ministarstvom prosvjete i crkvenih poslova.

Zakonom o sudskom postupku u krivičnim djelima od 20.01./02.02.1910. godine, uređeno je da zločine i prestupe sude, u prvom stepenu - oblasni sudovi a u drugom i poslednjem - Veliki Sud, dok istupe protiv imanja do iznosa od 200 perpera i protiv uvreda izvidjaju, sude i presudjuju kapetanski, odnosno opštinski sudovi u prvom a oblasni u drugom i poslednjem stepenu.

Zastupnici stranaka pred sudovima i drugim javnim nadležtvima, mogli su biti samo *pravozastupnici - advokati*. Odredbom čl.4. *Zakona o javnim pravozastupnicima* (1909) bilo je određeno da branilac može biti samo pravozastupnik, a da on mora biti crnogorski državljanin koji je navršio 25 godina života, položen prethodni gimnazijski ispit, svršeni pravni fakultet i jednogodišnju praksu.

Prema *Zakonu o ustojstvu sudova* (25.02./10.03.1910. godine) pravdu su izricali: *kapetanski sudovi, 10 oblasnih sudova i Veliki Sud*, a u varošima: Cetinje, Rijeka, Vir, Bar, Ulcinj, Podgorica, Danilovgrad, Nikšić, Kolašin i Andrijevića - *opštinski sudovi*. Sjedišta oblasnih sudova bila su u: Cetinju, Rijeci, Baru, Podgorici, Danilov Gradu, Nikšiću, Velimlju, Šavniku, Kolašinu i Andrijevići. Isključiva nadležnost za prvostepeno rješavanje i trgovinskim sporovima bila je kod oblasnih sudova (Cetinje, Bar, Podgorica, Nikšić i Kolašin). *Kapetanski sudovi* su prvostepeni, i

sudili su kao inokosni. *Oblasni sudovi* su bili višečlani (kolegijalni) i sudili su u prvom i drugom stepenu. *Veliki Sud* sudio je u drugom i posljednjem stepenu i radio je u dva odjeljenja - građanskom i krivičnom U svom sastavu imao je predsjednika i šest članova, dva sekretara, šest pisara i potreban broj pristavnog osoblja.

Svako lice, pri stupanju u državnu službu, polagalo je propisanu zakletvu. Prema *Zakonu o činovnicima građanskog reda u Kraljevini Crnoj Gori* 5/18.04.1914. godine (čl.17.) zakletva za sudije je glasila: "*Ja N.N. zaklinjem se Bogom svemogućim da ću Kralju Gospodaru Crne Gore (ime) biti vjeran, da ću se savjesno pridržavati Ustava i sviju zakona u Crnoj Gori, da ću svoju dužnost tačno i ispravno otpravljati i da ću se pri izricanju pravde, bez obzira na ličnost, držati jedino zakona - tako mi Bog pomogao.*" Zakletva se polagala samo jedan put.

U novooslobodjenim oblastima, nakon Balkanskih ratova prema *Uredbi o upravnim, sudskim i finansijskim vlastima u novooslobodjenim krajevima* od 10.12.1913. godine, uključene su Pećska, Beranska, Bjelopoljska i Pljevaljska oblast sa sjedištima oblasnih sudova u Pljevljima (Pljevaljska oblast), Peći (Pećska oblast), Bjelopoljska oblast pripadala je Kolašinskoj sudskoj oblasti, dok su Beranska oblast i Plavsko Gusinjska kapetanija bile u sastavu Andrijevačkog oblasnog suda. U tim oblastima postojali su oblasni sudovi, kapetanski sudovi, opštinski - varoški sudovi i predsjednici opština. Za stanovnike islamske vjeroispovjesti u bračnim i naslednim sporovima predviđena je nadležnost *šerijatskih sudova*, dok su imovinski sporovi izuzeti iz njihove nadležnosti istupanjem na snagu Opšteg imovinskog Zakonika (1888) isti dati u nadležnost redovnim crnogorskim sudovima.

R e z i m e

Sistem sudske vlasti, pravni položaj organizacije sudova, Ustav za Knjaževinu Crnu Goru iz 1905. godine zatiče u vrijeme izvršenih velikih sudskih reformi - Nikoljdanske reforme iz 1902. godine, koje su rezultirale, za ono vrijeme savremenim konceptom

uredjenje položaja sudova, organizacije sudske vlasti i garantija samostalnosti sudija što su ih usvojile doktrine Evropske kulture. Tada je bila uredjena sva organizaciona i procesna materija sudskih vlasti, čiji su reformatori bili velika imena pravne nauke i pravne kulture: Dr.Valtazar Bogišić, Dr.Lujo Vojnović, Dr.Lujo Bakotić, Dr.Stevan Knežević i nekoliko drugih vrsnih crnogorskih pravnika. Nakon stupanja na snagu Ustava iz 1905. godine donijeti su novi organizacioni i procesni zakoni: Zakon o ustrojstvu sudova iz 1910, Krivični Zakonik iz 1906, Zakonik o sudskom postupku u krivičnim djelima iz 1910, Zakon o javnim pravozastupnicima iz 1909, Trgovački Zakonik iz 1910, Zakonik o sudskom postupku u građanskim parnicama iz 1906 i drugi, koji su sadržavali moderna rješenja prosvijećenih naroda a u svemu odgovarali potrebama razvoja crnogorskog društva i uslovima njegovog dostignutog ekonomskog, socijalnog i kulturnog nivoa. Mnoga od tih rješenja preteča su postojećim principima utvrđenim u pozitivnom zakonodavstvu sadašnje Crne Gore, a možemo, slobodno, reći da su neka od njih i naprednija u odnosu na postojeća.

Izvori:

- Ustav za Knjaževinu Crnu Goru iz 1905. godine, Zakoni, Uredbe i Naredbe citirani u tekstu ovog članka.
- Zbornik sudskih Zakona, Uredbi i Naredbi I-II, Cetinje 1912.
- Dr.B.Pavićević, Dr.R.Raspopović, *Crnogorski Zakonici, 1796-1916. I-V*, Podgorica, 1998.

Literatura:

- Milovan Mušo Šćepanović, *Organizacija i rad sudova u Crnoj Gori do 1918. godine*, CID Podgorica 1999.g.
- Dr.Sekula Drljević, *Organizacija crnogorskih redovnih građanskih sudova u svom istorijskom razvitku*, Arhiv, Beograd, 5-6/1910.
- Pedeset godina na Prestolu Crne Gore(1860-1910)*, Cetinje 1910.

SUDSKA PRAKSA

KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO

Radnja krivičnog djela (čl.203.- KZ RCG)

Omogućavanje drugom licu da dodje do oružja, eksplozivnih materija ili sredstava potrebnih za njihovo pravljenje, kao alternativna radnja izvršenja krivičnog djela iz čl.203. KZ RCG, ("Sl.list RCG", br.12/93), mora biti izvršeno za drugo lice, pri čemu izvršilac mora znati da su ona namijenjena za izvršenje od strane drugog lica.

Iz obrazloženja:

Prema činjeničnom utvrdjenju prvostepenog suda, okrivljeni R.D. je oglašen krivim da je nabavio eksplozivne naprave, koje je kritičnog dana ponio sa sobom u mjesto Z.u S., da sa istim lovi ribu u vodama Jadranskog mora, te je time izvršio krivično djelo iz čl.203.st.1. KZ RCG.

Radnja ovog krivičnog djela prema tada važećem Krivičnog zakonu je određena alternativno i može se izvršiti izradjivanjem oružja, eksplozivnog materijala ili sredstava, nabavljanjem sredstava ili omogućavanjem drugom da do njih dodje. Izradjivanje, nabavljanje ili omogućavanje drugom da dodje do ovih predmeta mora biti izvršeno za drugo lice, pri čemu izvršilac mora znati da su sredstava koja se izradjuju, nabavljaju ili omogućava drugom da do njih dodje namijenjena za izvršenje krivičnog djela od strane drugog lica. U konkretnom slučaju okrivljeni je eksplozivne naprave, koje je bacio u vodu, nabavio da sa njima lovi ribu u moru, dakle u cilju da se lično on bavi nedozvoljenim ribolovom.

Kod prednjih činjenica, po ocjeni ovog suda, osnovano se zahtjevu ukazuje da je nižestepenim presudama povrijeđen Krivični zakon iz čl.377. st.1. tač.1. ZKP RCG, na štetu osuđenog, jer djelo za koje je okrivljeni R.D osuđen, nije krivično djelo. Stoga, je ovaj sud uvažio zahtjev branioca osuđenog za ispitivanje zakonitosti pravosnažnih predmeta i preinačio presude nižestepenih sudova tako što je osuđenog oslobodio od optužbe primjenom čl.363. tač.1. ZKP RCG.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.5/2004 od18.06.2004.godine)

Falsifikovanje isprave
(čl.207. KZ RCG)

Neovlašćenim skidanjem registarskih tablica sa jednog vozila i stavljanjem na drugo vozilo umjesto originalnih tablica i upotrebe tog vozila u javnom saobraćaju, ostvaruje se biće krivičnog djela falsifikovanja isprave, iz čl.207. st.3. u vezi st 1 KZ RCG.

Iz obrazloženja:

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda, okrivljeni J. P. je dana 12.11.2002.godine, upotrijebio lažne javne isprave - dvije registarske tablice oznake BA 71-03 kao prave, na način što je na putu Andrijevića - Gusinje upotrijebio motorno vozilo marke "Golf II", na kojem su bile neovlašćeno postavljene ove registarske tablice, a koje su izdate za drugo putničko vozilo upravljajući njime u javnom saobraćaju. Kako registarske tablice predstavljaju javnu ispravu koju izdaje nadležni državni organ unutrašnjih poslova u strogo propisanoj formi i za to odredjenom postupku i koje služe kao dokaz važnih činjenica za pravne odnose jer označavaju vlasnika vozila, to skidanjem registarskih tablica sa jednog vozila i stavljanje na drugo vozilo umjesto originalnih tablica bez predhodne evidencije i odobrenja nadležnog organa, a zatim upotreba tog vozila u javnom saobraćaju učinilac vrši krivično djelo falsifikovanje isprave iz čl. 207. st.3. u vezi st.1. KZ RCG, kako je to u konkretnom slučaju pravilno utvrdio prvostepeni sud.

Zaključak drugostepenog suda, da se u radnjama okrivljenog stiču elementi bića krivičnog djela posebni slučajevi falsifikovanja isprave iz čl. 413. st.1. tač.5. Krivičnog zakonika RCG, je pogrešan, jer registarske tablice predstavlja javnu ispravu, a ne sredstvo za pravljenje isprave našto se svodi znak iz čl.413. st.1. tač.5. Krivičnog zakonika RCG, koji osim toga mora biti pravi što će reći da odgovara ispravi koja se njegovom neovlašćenom upotrebom sačinjava.

S obzirom na navedeno osnovano se u zahtjevu za zaštitu zakonitosti navodi da je Viši sud u Bijelom Polju svojom presudom počinio povredu Krivičnog zakonika iz čl.413. st.1. tač.5 i Zakonika o krivičnom postupku iz čl. 377. tač.4.

Stoga je ovaj sud uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca RCG, pa je preinačio presudu Višeg suda u Bijelom Polju, tako što u radnjama okrivljenog J. P., činjenično opisanim u tač.1. izreke prvostepene presude stoji krivično djelo falsifikovanje isprave iz čl. 207. st.3. u vezi st.1. KZ RCG, jer prema odredbi čl.133. st.1. Krivičnog zakonika RCG, na učinioca krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a novi Krivični zakonik RCG, za krivično djelo u pitanju nije blaži za okrivljenog.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.3/2004 od
07.12.2004.godine)*

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO

Prekoračenje roka za podizanje neposredne optužnice (čl.160. st.3. i čl.62. st.1. ZKP-a)

Rok od osam dana za podizanje neposredne optužnice od strane javnog tužioca je instrukcioni rok, čije prekoračenje ne proizvodi nikakve pravne posledice

Iz obrazloženja:

Presudom Osnovnog suda u Podgorici K.br.99/10134 od 03.04.2001. godine, optuženi P. S. oglašen je krivim zbog krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija iz čl.204. st.2. u vezi st.1. KZ RCG i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) mjeseci.

Viši sud u Podgorici presudom Kž.br.762/2001 od 12.06.2002. godine, odbio je kao neosnovanu žalbu branioca optuženog i potvrdio prvostepenu presudu.

Protiv navedenih presuda podnio je zahtjev za zaštitu zakonitosti Državni tužilac RCG zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl.364. st.1. tač.5. ZKP, učinjene na štetu osuđenog P. S. U zahtjevu se navodi da je u konkretnom slučaju Osnovni tužilac u Podgorici podnio predlog istražnom sudiji Osnovnog suda u Podgorici da se protiv P.S. ne sprovodi istraga nalazeći da podaci koji se odnose na krivično djelo i učinioca prikupljeni tokom postupka pružaju dovoljno osnova za podizanje neposredne optužnice. Istražni sudija je aktom od 04.12.1999.

godine obavijestio Osnovnog tužioca da je saglasan sa predlogom da se protiv P. S., zbog krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, ne sprovodi istraga i da Osnovni tužilac može podnijeti optužnicu u roku od osam dana od prijema obavještenja. Međutim, Osnovni tužilac predmetnu optužnicu je podigao dana 16.12.1999. godine, po proteku roka od osam dana koji rok mu je propisan u čl. 160. stav 3. ZKP. Kod činjenice da je smisao neposrednog optuženja ubrzanje krivičnog postupka, propuštanjem navedenog zakonskog roka, tužilac je izgubio mogućnost podizanja neposredne optužnice što znači da nije postojala punovažna optužba, koja iako formalno postoji ne može predstavljati optužbu nadležnog tužioca. Time je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl. 364. st. 1. tač. 5. ZKP, na koju povredu drugostepeni sud uvijek pazi po službenoj dužnosti. Predlog Državnog tužioca je da se obje nižestepene presude ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Vrhovni sud RCG je razmotrio spise ovog predmeta i ocijenio navode iznijete u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, pa je našao:

Zahtjev za zaštitu zakonitosti nije osnovan.

Rok od osam dana koji je određen javnom tužiocu u čl. 160. st. 3. ZKP za podizanje neposredne optužnice je samo instrukcioni rok čije prekoračenje ne proizvodi nikakve pravne posledice. Ovo zato što javni tužilac nastupa pred sudom kao državni organ, ali njegovo propuštanje roka u ovakvom slučaju ne može da ima štetnih posledica po prava zainteresovanih stranaka. To proizilazi iz čl. 62. stava 1. ZKP, koji određeno reguliše pitanje propuštanja zakonskih rokova od strane oštećenog, to jest lično zainteresovanog lica, dok se takve posledice u vezi sa propuštanjem javnog tužioca u odnosu na rok iz čl. 160. st. 3. ZKP, ni u jednom zakonskom propisu ZKP ne predviđaju. Inače, posledice propuštanja obaveze stranaka na određeno činjenje nastaju samo onda kada je to u zakonu određeno. Prema tome, u konkretnom slučaju prekoračenje roka od 8. dana koji je dat Osnovnom tužiocu

da podigne neposrednu optužnicu nije prekluzivni rok, kako se to neosnovano ukazuje u podnijetom zahtjevu Državnog tužioca.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu čl.421. ZKP-a, odlučeno je kao u izreci ove presude.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.12/2002 od 03.10.2002.
godine)*

Jemstvo u krivičnom postupku
(čl.185. st.1. ZKP-a)

Podnesak sa izjavom okrivljenog da se neće kriti sa predlogom za određivanje jemstva predstavlja samo ponudu za određivanje jemstva čiju izjavu, kao obećanje, je sud dužan da lično od okrivljenog uzme na zapisnik.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Osnovnog suda u Kotoru Kv.br.60/01 od 19.03.2001. godine, prihvaćeno je ponuđeno jemstvo okrivljenog K. B. u iznosu od 5.000 DM koje je položio advokat L. D., pa je ukinut pritvor protiv okrivljenog koji je određen rješenjem tog suda Kv.br.4/01 od 19.01.2001. godine.

Viši sud u Podgorici rješenjem Kž.br.625/2001 od 21.01.2002. godine odbio je kao neosnovanu žalbu Osnovnog tužioca u Kotoru i potvrdio prvostepeno rješenje.

Protiv navedenog rješenja Višeg suda u Podgorici podnio je zahtjev za zaštitu zakonitosti Državni tužilac RCG zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl.364. st.1. tač.11. ZKP i povrede čl.186. ZKP. U zahtjevu se navodi da je drugostepeni sud pogrešno zaključio kada je uzeo da je podnesak kojim se traži polaganje jemsta podnio okrivljeni jer se iz sadržine tog podneska i punomoćja kojim okrivljeni ovlašćuje svog branioca nesumljivo utvrđuje da postoji razlika u potpisu što znači da okrivljeni nije podnio zahtjev za polaganje jemstva. Uz to predmetni podnesak ne može se smatrati izjavom o obećanju da se okrivljeni neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište jer takvo obećanje nije dato na zapisnik shodno čl.185. ZKP. Jemstvo iz čl.186. ZKP je ustvari spojeno sa mjerom obećanja da se neće napustiti boravište iz čl.185. ZKP. Prema tome, nije bilo uslova za određivanje jemstva umjesto pritvora čime je drugostepeno rješenje nezakonito. U zahtjevu je stavljen predlog da Vrhovni sud RCG utvrdi da je

rješenjem Višeg suda u Podgorici Kž.br.625/2001 od 21.01.2002. godine, povrijeđen zakon u korist okrivljenog.

Vrhovni sud Republike Crne Gore je razmotrio spise ovog predmeta i ocijenio navode iznijete u zahtjevu za zaštitu zakonitosti pa je našao:

Zahtjev za zaštitu zakonitosti je osnovan.

Prema odredbi čl.186. ZKP jemstvo se, uz ispunjenje određenih uslova, može prihvatiti, ako okrivljeni obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište. Dato obećanje potrebno je unijeti u zapisnik kako je to propisano u odredbi čl.185. st.1. ZKP.

U konkretnom slučaju Viši sud u Podgorici je pogriješio kada je našao da su ispunjeni uslovi iz čl.186. ZKP to jest da se izjava okrivljenog navedena u podnesku od 19.03.2001. godine, u kojem je stavio predlog za određivanje jemstva u iznosu od 5.000 DM, ima smatrati kao dato obećanje da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište. Sadržina navedenog podneska okrivljenog predstavlja samo nuđenje jemstva, stim što je sud dužan da lično od okrivljenog uzme na zapisnik dato obećanje da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište, kako je to izričito propisano odredbom čl.185. st.1. ZKP.

Sa navedenih razloga ovaj sud je uvažio zahtjev za zaštitu zakonitost Državnog tužioca RCG i na osnovu čl.422. st.3. ZKP, odlučio kao u izreci presude ne dirajući u pravosnažnost rješenja Višeg suda u Podgorici, Kž.br.625/2001 od 21.01.2002. godine, kojim je povrijeđen zakon u korist okrivljenog.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.7/02 od 09.05.2002. godine)

Izreka presude u krivičnom postupku
(čl.376. st.1. tač.11. ZKP-a)

Nerazumljiva i protivurečna izreka presude, koja dovodi u sumnju činjenično utvrđenje, predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka

Iz obrazloženja:

Presudom Višeg suda u Podgorici K.br.198/2003 od 25.12.2003.godine, optuženi V.G. i M.D. oglašeni su krivim zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz čl.245.st.1. KZ SRJ, činjenično opisanog u izreci te presude i osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od po 1 (jedne) godine u koju im se uračunava vrijeme koje su proveli u pritvoru i to V. G. od 31.08.2003. do 25.12.2003.godine, a M. D. od 4.09.2003. do 25.12.2003.godine.

Istom presudom od optuženih se trajno oduzima opojna droga marihuana i to od V.G. količina od 349,75 grama, a od M. D. količina od 193,59 grama. Optuženi su obavezani da plate sudu troškove krivičnog postupka u iznosu od po 300 Eura i paušal u iznosu od po 30 Eura.

Protiv te presude Viši državni tužilac u Podgorici je izjavio žalbu zbog odluke o kazni s predlogom da ovaj sud uvaži žalbu, pobijanu presudu preinači tako što će optuženima izreći strožiju kaznu srazmjernu društvenoj opasnosti krivičnog djela.

Nakon razmatranja žalbe, pobijane presude i svih predmetnih spisa, pazeći po službenoj dužnosti na odredbe čl.388. ZKP, Vrhovni sud je našao da povodom žalbe Višeg državnog tužioca a po službenoj dužnosti pobijanu presudu treba ukinuti.

Prvostepeni sud u izreci prvostepene presude optužene V.G. i M.D. oglašava krivim zato što su:

U toku druge polovine avgusta 2003.godine u Podgorici, neovlašćeno radi dalje prodaje kupili, te neovlašćeno držali i prodavali marihuanu supstancu proglašenu za opojnu drogu

Rješenjem o utvrđivanju opojnih droga ("Sl.list SRJ" broj 44/02) na način što su i to optuženi V. G. od NN lica kupio 1,4 kg marihuane, od koje je optuženom M. D. prodao 1 kg za iznos od 120 eura, dok je ostatak marihuane Vojinović prepakovao u manje paketiće i prodavao na području Podgorice nepoznatim licima za 5 eura po paketiću, od kupljene marihuane je dana 31.08.2003.godine pretresom od strane ovlašćenih lica u njegovom putničkom vozilu marke "Zastava 101" PG 244-55 pronadjeno 40,93 grama, a u iznajmljenom stanu gdje i živi u ul.Belvederskoj bb, 308,82 grama, koja droga je oduzeta dok je optuženi Martinović kupljenu marihuanu prepakovao u manje paketiće i prodavao NN licima na području Budve za 5 eura po paketiću, od koje droge je dana 3.09.2003.godine kod njega pronadjeno 193,39 grama koju je držao sakrivenu u mjestu Zavala u Bečićima,

- čime bi izvršili krivično djelo neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz čl.245.st.1. KZ SRJ.

Ovakva izreka presude je očigledno nerazumljiva i protivrečna jer se u prvom dijelu izreke presude opisuju radnje optuženih sa kojima su izvršili predmetno krivično djelo, a u drugom dijelu se navodi da bi optuženi time izvršili navedeno krivično djelo, čime se dovodi u sumnju činjenično utvrđenje iz izreke pobijane presude da su optuženi počinili predmetno krivično djelo zbog čega se prvostepena presuda ne može sa sigurnošću ispitati čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376.st.1.tač.11. ZKP, koja pobijanu presudu čini nezakonitom i predstavlja razlog za njeno ukidanje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti povredu postupka na koju je ukazano ovim rješenjem i izvesti već izvedene dokaze, kao i druge za kojima se ukaže potreba, nakon čega će donijeti zakonitu odluku.

Sa izloženog, a na osnovu čl.397.st.1.ZKP odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Kž.br.192/04 od 7.9.2004.godine)

**Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude u
krivičnom postupku**
(čl.463. u vezi čl.193. st.1. ZKP RCG)

**Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude
može se podnijeti samo protiv pravosnažne presude.**

**Presuda u krivičnom postupku, je pravosnažna, kada se
više ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dozvoljena.**

Iz obrazloženja:

Viši sud u Podgorici, presudom Km.br.12/03 od 26. 09. 2003. godine, oglasio je krivim B.J., zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz čl.245.st.1. KZ SRJ i krivičnog djela omogućavanje uživanja opojnih droga iz čl.246.st.1. KZ SRJ i osudio ga na kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine.

Vrhovni sud Republike Crne Gore, presudom Kžm.br.1/2004 od 2.06.2004. godine, potvrdio je presudu prvostepenog suda.

Protiv presude Višeg suda u Podgorici, zahtjev za ispitivanje zakonitosti podnio je branilac osuđenog zbog povrede krivičnog zakona iz čl.438.st.1.tač.1. ZKP i povrede odredaba krivičnog postupka u žalbenom postupku s predlogom da ovaj sud uvaži zahtjev, preinači prvostepenu presudu i maloljetnika oslobodi od odgovornosti ili istom izrekne blažu vaspitnu mjeru ili ukine navedenu presudu.

Po razmatranju spisa predmeta i zahtjeva, ovaj sud je našao da zahtjev treba odbaciti kao nedozvoljen.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je presudu kojom je maloljetni Bijelić Jovica oglasen krivim zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz čl.245.st.1. KZ SRJ i krivičnog djela omogućavanje uživanja opojnih droga iz čl.246.st.1. KZ SRJ, donio Viši sud u Podgorici, kao prvostepeni, a po žalbi branioca maloljetnika odlučivao je

Vrhovni sud RCG, koji je presudom Kžm.br.1/2004 od 2.06.2004.godine žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

U članu 436. Zakonika o krivičnom postupku RCG, je propisano da se zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude može podnijeti samo protiv pravosnažne presude.

Prema odredbi čl.193.st.1. ZKP RCG, presuda je pravosnažna kad se više ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dozvoljena.

U konkretnom slučaju presudom ovog suda Kžm.br.1/2004 od 2.06.2004.godine potvrđena je presuda prvostepenog suda protiv koje je branilac osudjenog podnio zahtjev za ispitivanje zakonitosti. Kako navedene presude predstavljaju jednu cjelinu u pogledu činjeničnog utvrđenja, primjene krivičnog zakona i odluke o izrečenoj krivičnoj sankciji, a u članu 436.st.4. ZKP RCG, je propisano da protiv presude Vrhovnog suda nije dozvoljen zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, to je zahtjev branioca osudjenog valjalo odbaciti kao nedozvoljen.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu čl.439.st.3. ZKP RCG, odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.17/04 od 14.12.2004.godine)

Pravo na odbranu
(čl.376. stav 2. i 168. st.3. ZKP RCG)

Povrijeđeno je pravo okrivljenog na odbranu i učinjena bitna povreda krivičnog postupka kada mu je tokom istog, u kome nije imao branioca, izrečena bezuslovna kazna zatvora, u kom slučaju postoji zakonska obaveza suda da okrivljenom, kome nije mogla biti dostavljena presuda, na njegovu adresu postavi branioca po službenoj dužnosti, koji će ovu dužnost vršiti dok se ne sazna nova adresa okrivljenog i njemu dostavi presuda

Iz obrazloženja:

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.2. ZKP RCG, pored ostalog, postoji ako sud prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakonika, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

U konkretnom slučaju okrivljeni V.M., osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca. Presuda prvostepenog suda, na koju je stavljena klauzula pravosnažnosti, nije lično uručena okrivljenom već je ista istaknuta na oglasnoj tabli suda, o čemu je sud donio rješenje K.br.177/03 od 04.11.2003. godine, nalazeći da je istekom roka od osam dana od dana isticanja izvršeno punovažno dostavljanje. Međutim, prvostepeni sud ispušta iz vida činjenicu da okrivljeni u toku trajanja postupka nije imao branioca, a kako je istom izrečena bezuslovna kazna zatvora, to je postojala zakonska obaveza suda da okrivljenom, kome presuda nije mogla biti dostavljena na njegovu dosadašnju adresu, postavi branioca po službenoj dužnosti, koji će vršiti ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa okrivljenom i njemu dostavi presudu, kako je to propisano u odredbi čl.168. st.3. ZKP RCG. Prema tome, sud je povrijedio pravo okrivljenom na odbranu čime je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl.376. stav 2. ZKP RCG

Sa navedenih razoga Vrhovni sud je na osnovu čl.433. st.1. ZKP RCG, uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti Državnog tužioca RCG, ukinuo rješenje Osnovnog suda u Baru i predmet vratio tom sudu na ponovno odlučivanje.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.5/2004 od 07.12.2004. godine)

GRADANSKO MATERIJALNO PRAVO

Stvarno pravo

Stan za službene potrebe

(Zakon o stambenim odnosima iz 1974. godine - "Sl.list SRCG",
br.4/74 i 32/78))

Na stanu za službene potrebe ne može se steći stanarsko pravo, jer je njegovo korišćenje vezano za vršenje određene službene funkcije ili dužnosti utvrđene opštim aktom davaoca prava na korišćenje tog stana.

Iz obrazloženja:

U prvostepenom postupku je nesumnjivo utvrđeno da je tužilac zasnovao radni odnos kod tuženog počev od 01.11.1981. godine, na poslovima i radnim zadacima instalatera i održavaoca parnog grijanja, a po raspisanom konkursu objavljenom u dnevnom listu "P..." od 17.10.1981. godine. U označenom konkursu je navedeno da se za radno mjesto instalatera i održavaoca parnog grijanja obezbjeđuje službeni stan, pa se shodno tome tužilac sa svojom porodicom i uselio u stan, koji se nalazi u objektu tuženog, površine 47 m². Dalje je utvrđeno da je tužiocu prestao radni odnos rješenjem tuženog br.183. od 01.05.1999. godine, usled odlaska u invalidsku penziju.

U vrijeme kada je tužilac zasnovao radni odnos kod tuženog bio je na snazi Zakon o stambenim odnosima iz 1974. godine ("Sl.list SRCG", br.4/74) i izmjene tog zakona ("Sl.list SRCG", br.32/78). Odredbom čl.9. st.2. označenog zakona, stanovi za

službene potrebe definisani su kao stanovi čije je korišćenje vezano za vršenje određene službene funkcije ili dužnosti, a kao takvi su naznačeni u opštem aktu nosioca prava korišćenja na njima.

Tužilac svoj zahtjev temelji na samoupravnom sporazumu o rješavanju stambenih potreba radnika u organizacijama čiju osnovnu djelatnost finansira samoupravna interesna zajednica za predškolsko i osnovno vaspitanje i obrazovanje iz 1988. godine, tačnije na odredbama čl.64. i 65. ovog sporazuma, koje predviđaju da se u slučaju prestanka prava na korišćenje službenog stana uzrokovanog prestankom radnog odnosa radniku osigurava nužni smještaj ili približno jednak stan.

Medjutim, kako u vrijeme zasnivanja radnog odnosa ovaj sporazum nije bio na snazi, a tada važeći Zakon o stambenim odnosima nije predviđao mogućnost sticanja stanarskog prava na stanovima za službene potrebe, kao ni svi kasniji zakoni iz ove oblasti, već je pravo korišćenja tog stana uslovljeno isključivo obavljanjem dužnosti i zasnivanjem radnog odnosa radnika na tačno određenom radnom mjestu, to su pravilno odlučili nižestepeni sudovi kada su odbili postavljeni tužbeni zahtjev kao neosnovan.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.404/2003 od 15.12.2004. godine)

Nasljedno pravo

Nužni dio

(Član 26 Zakona o nasljedivanju)

Osnov za izračunavanje nužnog dijela je onaj dio ostavine koji bi pripao nužnom nasledniku po zakonskom redu nasljedivanja.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je usvojio postavljeni tužbeni zahtjev, uz zaključak da je ugovorom o poklonu povrijedjen nužni dio tužioca, kao zakonskog naslednika, pa je tužiocu odredio nužni dio u veličini od 1/4 zaostavštine koju čini trosoban stan koji je tuženi dobio na poklon.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenični zaključak prvostepenog suda, ali je našao da je pogrešno primijenjeno materijalno pravo u dijelu koji se odnosi na određivanje nužnog dijela, jer on nije mogao iznositi 1/4 zaostavštine već 1/6 - s pozivom na stav 2. član 26 Zakona o nasljedivanju.

Ovaj sud nalazi da je drugostepeni sud pravilno odlučio kada je preinačio prvostepenu presudu, te da zaključak prvostepenog suda u odnosu na određivanje nužnog dijela nije pravilan i da je zasnovan na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Prema stanju u spisima, sestra parničnih stranaka, M. Lj. je dala nasledničku izjavu da se ne prihvata nasledja. Stoga se revizijom neosnovano ukazuje da se sestra stranaka u ostavinskom postupku odrekla tog prava.

Drugačije treba prosudjivati slučaj kada se naslednik ne izjasni o svom pravu ili se izjasni tako da se ne prihvata nasledja, od slučaja kada se odrekne tog prava. U prvom slučaju mora se pri

izračunavanju nužnog dijela uzeti u obzir i nasljednik koji se nije izjasnio, odnosno dao nasledničku izjavu da se ne prihvata nasljedja, koji se dakle, nije odrekao svog prava, dok se u slučaju odricanja nužnog naslednika od nasledstva, nužni dio ostalih nužnih naslednika određuje kao da je nužni naslednik koji se odrekao, umro prije ostavioca. Sve to proizilazi iz pravila, prema kojem kao baza za izračunavanje nužnog dijela služi uvijek onaj dio ostavine koji bi, u konkretnom slučaju, pripao nužnom nasledniku po zakonskom redu nasledjivanja. Dakle, to se pitanje može riješiti samo u okviru odredbe drugog stava člana 26. Zakona o nasledjivanju, iz koje proizilazi da je nužni dio uvijek samo dio zakonskog dijela, koji bi, i ukoliko bi nužnom nasledniku pripao po zakonskom redu nasledjivanja. Dalje slijedi, da, u konkretnom slučaju, nužni dio zakonskog naslednika M.Lj., sestre parničnih stranaka, ne prirasta ostalim nužnim naslednicima - braći, već se za vrijednost njenog nužnog dijela povećava raspoloživi dio, sa kojim je zavještalcu u smislu člana 26.st.3. Zakona o nasledjivanju, mogao slobodno raspolagati po svojoj volji.

Sa izloženog, odlučeno je kao u izreci ove presude, na osnovu člana 393. ZPP.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.451/03 od
16.06.2004.godine)*

Usmeni testament
(Čl.73 i 59. Zakona o nasljedivanju)

Pored uslova za punovažnost usmenog testamenta, te jasno izražene i određene izjave volje, odnosno namjere zavještaoca, potrebno je i postojanje testamentalne sposobnosti zavještaoca, jer, testament je ništav ako u vrijeme njegovog pravljenja zavještalc nije bio sposoban za rasuđivanje.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su odbili postavljeni tužbeni zahtjev kojim je traženo da se utvrdi da ostavilja pok. Š.M. iz Podgorice nije raspolagala usmenim testamentom. i da se utvrdi njegova ništavost.

Ocjena sudova je da su u momentu davanja izjave posljednje volje postojale izuzetne prilike za sačinjavanje usmenog testamenta u smislu člana 73. ZON, koje onemogućavaju da se izjavi posljednja volja u formi pismenog testamenta. Pored toga, nižestepeni sudovi su zaključili da je volja jasno izražena i određena, te da se iz izjave jasno vidi kome se zavještava i šta se zavještava, odnosno šta je bila namjera zavještaoca (član 85. ZON).

Vrhovni sud nalazi da su nižestepeni sudovi propustili da utvrde postojanje svih uslova za punovažnost usmenog testamenta, imajući u vidu postavljeni tužbeni zahtjev kojim se traži i da se utvrdi ništavost usmenog testamenta. Pored uslova za punovažnost usmenog testamenta iz člana 73. ZON (svjedoci i postojanje izuzetnih prilika), te jasno izražene i određene izjave volje, odnosno namjere zavještaoca (član 85. ZON), potrebno je i postojanje testamentalne sposobnosti zavještaoca, jer, testament je ništav ako u vrijeme njegovog pravljenja zavještalc nije bio sposoban za rasuđivanje (čl. 59. ZON).

Sposobnost rasuđivanja je sposobnost da se shvati stvarni i pravni značaj svoje radnje, tj. da se sačinjava testament i da će se po njemu rasporediti imovina zavještaoca nakon njegove smrti.

U pogledu vremena kada je potrebno da postoji sposobnost za rasudjivanje, Zakon o nasljedivanju (član 59) sadrži pravilo da je testament ništav ako u vrijeme njegovog pravljenja zavještalc nije bio sposoban za rasudjivanje, dakle, prihvaćeno je pravilo - mjerodavnost vremena kad se akt preuzima - tako da gubitak sposobnosti rasudjivanja koji bi nastupio pošto je testament napravljen ne utiče na njegovu punovažnost (st.3. citiranog člana).

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.90/04 i Gzz.br.8/04 od 22.09.2004.godine)

GRADJANSKO PROCESNO PRAVO

Zahtjev za zaštitu zakonitosti (ZPP - čl.401.)

Nedozvoljen je zahtjev za zaštitu zakonitosti podnijet protiv sudske odluke protiv koje nije dopušten pravni lijek.

Iz obrazloženja:

Zahtjev za zaštitu zakonitosti se, prema članu 401.st.1. ZPP, može podići protiv pravosnažne sudske odluke. Pravosnažnost sudske odluke podrazumijeva da je protiv te odluke zakonom bila dozvoljena žalba, odnosno pravni lijek.

Prema tome, zahtjeva za zaštitu zakonitosti ne može se podići protiv sudske odluke protiv koje nije dozvoljen nikakav pravni lijek, pa, kako je to slučaj i sa zaključkom (član 8.st.5. ZIP-a), to je, u konkretnom slučaju, zahtjev za zaštitu zakonitosti nedozvoljen.

Sa izloženog, odlučeno je kao u izreci ovog rješenja, primjenom čl. 392. u vezi čl. 408.st.2. ZPP.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Gzz.br.29/04 od 06.10.2004.godine)

Stvarna nadležnost u vanparničnom postupku
(čl.16. st.4. Zakon o sudovima)

**Atrakcija stvarne nadležnosti u korist stečajnog suda
važi samo za parnični postupak a ne i za vanparnični iz
nadležnosti osnovnog suda.**

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju, podnijet je predlog za određivanje naknade za ekspropirisanu nepokretnost. Postupak određivanja naknade za ekspropirirane nepokretnosti u slučaju da pred nadležnim organom uprave nije zaključen sporazum o naknadi regulisan je Zakonom o vanparničnom postupku ("Sl.list RCG", br.34/86 i 5/87).

Prema odredbi čl.16. st.4. pod a) Zakona o sudovima ("Sl.list RCG", br.5/2002), osnovni sud je nadležan da u prvom stepenu rješava vanparnične predmete, ako ovim zakonom drugačije nije određeno.

Okolnost da je nad tuženim otvoren stečajni postupak nije od uticaja na drugačije odlučivanje, jer atrakcija stvarne nadležnosti u korist suda koji vodi stečajni postupak važi samo za parnične postupke, a ne i za vanparnične postupke iz nadležnosti osnovnog suda, što proizilazi iz zakonskog određenja da privredni sud sudi u prvom stepenu u sporovima povodom prinudnog poravnanja stečaja i likvidacije bez obzira na svojstvo druge strane i bez obzira na vrijeme pokretanja spora - član 20. st.1. tač.3. Zakona o sudovima.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, R.br.101/2004 od
16.12.2004.godine)*

Ortačko društvo kao stranka u postupku
(čl.77. st.3. ZPP-a u vezi čl.7. st.1. Zakona o privrednim društvima)

Ortakluku se može priznati svojstvo stranke, saglasno odredbi čl.77. st.3. ZPP-a, bez obzira što nema svojstvo pravnog lica.

Iz obrazloženja:

U postupku pred prvostepenim sudom nijesu počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 354. st. 2. ZPP na čije postojanje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Neosnovani su navodi žalbe kojima se ukazuje na postojanje bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 354. st. 2. tač. 11. ZPP. Tačno je da ortačko društvo prema Zakonu o privrednim društvima nema svojstvo pravnog lica. Ali i pored toga ono može biti stranka u postupku. Prema odredbi člana 7. st. 1. Zakona o privrednim društvima sva imovina koja je unijeta u ortakluk prije osnivanja, odnosno koja je stečena putem kupovine ili na drugi način za račun firme ili za potrebe poslovanja ortakluka naziva se "imovina ortakluka" i mora se držati i koristiti od strane ortaka isključivo za te svrhe u skladu sa sporazumom o ortakluku.

Iz citirane zakonske odredbe proizilazi da ortačko društvo bez obzira što nema svojstvo pravnog lica ima imovinu i da se ona koristi isključivo za potrebe poslovanja ortakluka.

Osim toga ortakluk kao firma obavlja djelatnost na tržištu u cilju sticanja profita i svi pravni poslovi i radnje vezani za poslovanje firme smatraju se da su preduzete u ime firme.

Dakle, ortakluk za potrebe svog poslovanja stupa u pravne odnose i ima imovinu koju isključivo koriste za to poslovanje, kojom pored imovine ortaka, odgovara za obaveze, pa mu se može priznati svojstvo stranke saglasno odredbi člana 77. st. 3. ZPP.

Prema stanju u spisima prvostepeni sud je utvrdio da je između tužioca kao zakupodavca i tuženog kao zakupca zaključen ugovor zaveden kod tužioca pod br. 66. od 1. 11.2001. godine, o

zakupu poslovnog prostora u Podgorici. Ugovor je zaključen na određeno vrijeme počev od 6. 11. 2001. godine do 6. 11. 2002. godine. Tuženi se obavezao da plaća zakupninu u iznosu od 1.000 DM mjesečno unaprijed do petog u mjesecu. Također se obavezao da za vrijeme trajanja zakupa plaća troškove utrošene električne energije, vode, telefona i odvoza smeća. Po proteku vremena za koje je ugovor o zakupu bio zaključen tuženi je produžio da koristi poslovni prostor čemu se tužilac nije protivio, sve do 17. 03. 2003. godine, kada je izvršena primorpedaja. Zapisnikom o primopredaji stranke su saglasno utvrdile da je zakup počeo 06. 11. 2001. godine a završio se 17. 03. 2003. godine. Nadalje je sud utvrdio da je tuženi ostao dužan na ime zakupnine 2.048,00 eura, i na ime naknade za utrošenu električnu energiju 1.027,78 eura, ukupno 3.075,78 eura.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev jer obaveza tuženog proizilazi iz zaključenog ugovora i on je dužan ispuniti je u svemu kako ona glasi.

Sud je cijenio i ostale navode žalbe kojima se ukazuje da je platio zakupninu kao i predloge za provodjenje dokaza, pa je našao da su ti navodi bez uticaja na drugačije odlučivanje. Ovo zbog toga što se takvim navodima pobija utvrđeno činjenično stanje, a u postupku u sporovima male vrijednosti presuda ili rješenje kojim se okončava postupak ne može se pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja - član 467. st. 1. ZPP.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, Pž.br.241/2004 od
14.02.2005.godine)*

PORODIČNO PRAVO

Tekovinski udio

(Porodični zakon - čl.281. Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa - čl. 37)

Činjenica da na strani jednog od supružnika ne postoji doprinos u sticanju stana, na koji je drugi supružnik ostvario pravo prije zaključenja braka, isključuje ga, nakon razvoda braka, iz osnova na tekovinski udio u tom stanu.

Iz obrazloženja:

Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe čl.408. ZPP-a, pa je našao da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da se utvrdi da stan u ul.Blaža Jovanovića, br.33, površine 28 m², na III spratu, broj stana 64, u Podgorici, predstavlja bračnu tekovinu tužioca i prvotuzene, te da je ništav ugovor o kupoprodaji označenog stana, zaključen između tuženih, pa da je drugotuzena dužna da iz stana iseli, a da isti preda u suposjed tužiocu.

Polazeći od toga da su tužilac i prvotuzena zaključili brak 13.marta 1990. godine, a da je stan prvotuzena dobila na korišćenje 26.04.1990. godine i isti otkupila za vrijeme trajanja bračne zajednice - 1992. godine, nižestepeni sudovi su zaključili da sporni stan predstavlja zajedničku imovinu stranaka, pa je usvojen tužbeni zahtjev, na način bliže određen izrekom prvostepene presude, koju je odlučujući po žalbi drugotuzene potvrdio i drugostepeni sud a žalbu odbio kao neosnovanu. Utemeljenje za svoje odluke nižestepeni sudovi nalaze u odredbama čl.283. i 287. Porodičnog zakona, čl.103. Zakona o obligacionim odnosima i odredbi čl.37. st.1. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa.

Po nalaženju ovog suda izloženo stanovište nižestepeni sudova u konkretnom slučaju nije prihvatljivo.

Naime, odredbom čl.281. st.1. Porodičnog zakona je određeno da zajedničku imovinu bračnih drugova sačinjava imovina koju su stekli radom u toku trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine.

Predmetni stan bi u načelu predstavljao zajedničku imovinu tužioca i prvotuzene time što je otkupljen za vrijeme trajanja njihovog braka. Međutim, imajući u vidu činjenicu da je prvotuzena prije zaključenja braka sa tužiocem već bila stekla pravo na dodjelu stana odlukom i rješenjem nadležnih organa (Zbora radnika i Sekretara) Republičke zajednice socijalne i dječje zaštite SRCG Titograd od 29.08.1988. godine, a tužilac nije dokazao u čemu se sastoji njegov doprinos u sticanju predmetnog stana, osnovano se zahtjevom za zaštitu zakonitosti ukazuje da tužiocu ne pripada pravo na tekovinski udio u tom stanu. Ni cijenjeni radni staž tužioca, prilikom utvrđivanja otkupne cijene predmetnog stana ne predstavlja njegov doprinos koji mu, koji mu svojim kvalitetom daje to pravo.

Dakle, ne postojanje doprinosa na strani tužioca isključuje ga iz tekovinskog udjela u predmetnom stanu, a što znači i iz prava na stan uopšte. Prema tome, ne može se smatrati da je prvotuzena nezakonito raspolagala predmetnim stanom pri zaključenju ugovora o kupoprodaji sa drugotuzenom (Ov.br.12370/97 od 14.05.1997. godine). Stoga je označeni ugovor o kupoprodaji pravno valjan i kao takav proizvodi sve pravne posledice.

Takodje, obzirom da tužilac nije dokazao pravo vlasništva na predmetnom stanu, kao i da su počinjene povrede zakona prilikom sačinjavanja ugovora o kupoprodaji ne pripada mu pravo ni da traži iseljenje drugotuzene iz istog i predaju dijela stana u suposjed, osnovom odredbe čl.37. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa.

Pošto nižestepeni sudovi nijesu imali u vidu izloženi pravni pristup valjalo je usvojiti zahtjev za zaštitu zakonitosti Državnog

tužioca, preinačiti prvostepenu i drugostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbiti, kako je to odlučeno u izreci.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Gzz.br.19/2004 od 19.05.2004. godine)

RADNO PRAVO

Povreda radne dužnosti

(član 57.st.1.tač.7 Zakonom o unutrašnjim poslovima)

Ponašanje radnika MUP-a na način koji šteti ugledu službe i suprotno utvrđenim i propisanim obavezama, mora biti sankcionisano, i ako se radi o ponašanju izvan radnog vremena i radnog mjesta.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je ocjena zakonitosti odluka tuženog kojima je tužiocu izrečena disciplinska mjera prestanak radnog odnosa, i, sledstveno tome, vraćanje tužioca na rad.

Prvostepeni sud je odbio postavljeni tužbeni zahtjev, uz zaključak da je tužilac učinio povredu radne obaveze iz člana 57. st.1. tač.7. Zakona o unutrašnjim poslovima - "ponašanja koje šteti ugledu službe ili narušava odnose medju službenicima", zbog čega mu je izrečena mjera prestanka radnog odnosa, na osnovu člana 57.st.2. istog Zakona, jer je tužilac kao radnik MUP-a, dužan da pruža pomoć građanima, da održava javni red i mir, kako u toku radnog vremena tako i van njega, te da se ponaša u skladu sa pravilima koja mu nameće rad u državnom organu.

Drugostepeni sud je našao da je pravni pristup prvostepenog suda neprihvatljiv, jer, da bi postojala povreda radne obaveze iz člana 57.st.1.tač.7. Zakona o unutrašnjim poslovima, zbog koje je tužiocu izrečena disciplinska mjera prestanak radnog odnosa, neophodno je da je ista počinjena na radu ili u vezi sa radom i da se njome narušava radna disciplina, a u konkretnom slučaju između povrede radne obaveze i tužiočevog rada ne postoji uzajamna veza, a samim tim ni osnov za izricanje disciplinske mjere prestanak radnog odnosa.

Ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je odbio postavljeni tužbeni zahtjev kao neosnovan, te da zaključak drugostepenog suda nije pravilan i zasnovan je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Zakonom o unutrašnjim poslovima - član 57.st.1.tač.7., kao povreda radne obaveze utvrđeno je i "ponašanja koje šteti ugledu službe ili narušava odnose među službenicima", a članom 11. istog Zakona, propisano je da ovlašćena službena lica su obavezna da, između ostalog, poslove zaštite života, lične imovinske sigurnosti ljudi, održavanja javnog reda i mira - obavljaju bez obzira da li se nalaze na službenoj dužnosti i da li im je to stavljeno u zadatak.

Prema tome, bez značaja je činjenica da se tužilac nije nalazio na službenoj dužnosti, odnosno da se radi o ponašanju izvan radnog vremena i radnog mjesta, jer, ponašanje tužioca, u konkretnom slučaju, izvjesno, predstavlja ponašanje koje šteti ugledu službe, a time i povredu radne obaveze. Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac se, očigledno, ponašao na način koji šteti ugledu službe, jer je bio inicijator narušavanja javnog reda i mira, pa, eventualno i izvršenja krivičnog djela, što je sve po službenoj dužnosti morao spriječiti, te njegovo ponašanje, suprotno utvrđenim i propisanim obavezama, mora biti sankcionisano, kako je to i predviđeno članom 57.st.1.tač.7. a u vezi čl. 11. Zakona o unutrašnjim poslovima.

Stoga je neprihvatljivo stanovište drugostepenog suda da između povrede radne obaveze, zbog koje je tužiocu izrečena disciplinska mjera, i tužiočevog rada ne postoji uzajamna veza, odnosno da to ne može imati karakter povrede radne obaveze koja mu se stavlja na teret.

Sa izloženog, ovaj sud je preinačio drugostepenu presudu, odbio žalbu tužioca kao neosnovanu i potvrdio presudu prvostepenog suda - primjenom člana 395.st.1. ZPP.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.243/04 od
20.10.2004.godine)*

Nedopuštenost tužbe u radnom sporu
(člana 58. Zakona o osnovama radnih odnosa)

Konačana odluka o mjeri prestanka radnog odnosa, donijeta u prvom stepenu, ne može biti predmet radnog spora, pa tužbu protiv takve odluke treba odbaciti kao nedopuštenu.

Iz obrazloženja:

Pravilan je zaključak drugostepenog suda da, imajući u vidu da je rok za izjavljivanje prigovora protiv prvostepene odluke istekao dana 12.10.2000.godine (računajući 15 dana od dana 27.09.2000.godine, kada je tužilji uručena prvostepena odluka), te kad je tužba podnijeta - nije bilo mjesta za procesnu konverziju i održavanje roka za podnošenje pravnog lijeka u postupku interne zaštite, a samim tim i tužbe u postupku sudske zaštite.

Prema tome, pravilno zaključuje drugostepeni sud da se u konkretnom slučaju radi o tužbi koja je nedopuštena, u smislu odredbe člana 58. Zakona o osnovama radnih odnosa, a ne o tužbi koja je neblagovremena, kako je to zaključio prvostepeni sud. Predmet spora po ovoj odredbi može biti samo konačna odluka o mjeri prestanka radnog odnosa donijeta u drugom stepenu. To znači da konačna odluka o mjeri prestanka radnog odnosa donijeta u prvom stepenu ne može biti predmet spora o disciplinskoj odgovornosti. Tada tužbu treba odbaciti kao nedopuštenu.

Kod takvog stanja stvari, irelevantni su navodi u reviziji da je disciplinski postupak vodjen od neovlašćenog lica, te da se radi o nezakonitoj odluci, jer, kako je naprijed navedeno, radi se o odluci protiv koje zaposleni u određenom roku nije podnio prigovor, pa takva odluka, iako je konačna, ne može biti predmet radnog spora, pošto nije donijeta u drugom stepenu, te kako se radi o tužbi koja je nedopuštena, ne može se ni ocjenjivati zakonitost takve odluke.

Sa izloženog, odlučeno je kao u izreci ovog rješenja, na osnovu člana 400. ZPP.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.472/03 od 19.05.2003. godine)

AUTORSKO PRAVO

Lično pravna ovlašćenja autora

(Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima čl.32, 52. i 172.)

Promjena namjene gradjevine, kao djela arhitekture, njena modernizacija i sl. zbog poslovnih interesa ili prinudnih propisa javnog prava predstavljaju dovoljne razloge na osnovu kojih, kasnije, može da se izmijeni gradjevina a da se ne počini povreda autorskog lično pravnog ovlašćenja na zaštiti integriteta djela.

Naslednici autora nemaju pravo na naknadu neimovinske štete zbog povrede ugleda i časti autora, jer takvo pravo, kao lično pravno ovlašćenje autora, se ne nasljedjuje.

Iz obrazloženja:

"Prije svega neosnovano se ukazuje žalbom da pobijana presuda nema razloga o odlučnim činjenicama čime je počinjena bitna povreda parničnog postupka iz člana 354.st.2.tač.14. ZPP, te da prvostepeni sud nije cijenio provedene dokaze u smislu odredbe čl. 8. ZPP čime je počinjena bitna povreda iz člana 354.st.1. u vezi čl. 8. ZPP. Jer, prvostepeni sud je u obrazloženju svoje presude dao valjane i jasne razloge o odlučnim činjenicama, pri čemu je na osnovu savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata cjelokupnog postupka, izveo pravilan zaključak o neosnovanosti tužbenog zahtjeva.

Isto tako, neosnovano se ukazuje žalbom da je prvostepeni sud odbijanjem tužbenog zahtjeva pogrešno primijenio materijalnog pravo. Naime, iz činjenica koje su u postupku pred prvostepenim sudom potpuno i pravilno utvrdjene proizilazi da je pravni

prethodnik tužilaca projektovao osnovnu školu u Podgorici, koji objekat je nakon izgradnje stavljen u funkciju. Među strankama je nesporno da su prvotuzeni kao vlasnik objekta i investitor i drugotuzeni kao izvodjač radova pristupili izgradnji još dva sprata iznad južnog krila škole, koji su radovi u fazi grubih građevinskih radova izvedeni u procentu od 40%. Provedenim dokazima dalje je utvrđeno da su radovi izvedeni u skladu sa projektom uz izdatu građevinsku dozvolu i urbanističku saglasnost.

Kod takvog stanja stvari pravilno je prvostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je postavljeni tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan. Pravo da ustanu sa predmetnom tužbom tužiocima kao pravni sledbenici pok. crpe po osnovu odredbe čl. 52. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, a ovlašćenje da se suprostave izmjeni dijela proizilazi iz prava samog autora da štiti svoje djelo. Najčešći primjeri javnog narušavanja integriteta djela od strane vlasnika originalnog primjerka djela jeste izmjena ili uništenje građevine kao djela arhitekture. Naime, interesi društvene zajednice često dovode do sukoba interesa vlasnika građevinskog djela arhitekture i interesa autora u kom slučaju se autor ne može suprostaviti izmjenama ili uništenju građevine ukoliko je vlasnik na takav korak primoran zbog svojih poslovnih interesa ili zbog prinudnih propisa javnog prava. Prednje znači da promjena namjene građevine, njena modernizacija i sl. predstavljaju dovoljne razloge na osnovu kojih vlasnik može da izmijeni građevinu ili je čak sruši, a da ne počini povredu autorovog ličnog pravnog ovlašćenja na zaštitu integriteta djela. Međutim, ako autor nema pravo da se suprostavi izmjeni izgleda građevine, shodno odredbi čl. 34. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, isti ima pravo da zahtijeva da se njemu prvo ponudi izrada planova za preradu građevine. Pri tome je potrebno da je autor živ i dostupan, a u protivnom vlasnik je ovlašćen da preradu povjeri drugom. Imajući prednje u radu proizilazi da ni sam autor da je živ nebi mogao da se suprostavi izmjeni izgleda predmetne građevine, odnosno predmetnoj preradi djela pa samim tim to pravo nemaju ni njegovi nasljednici - tužiocima. Pri tome, se opravdan interes prvotuzenog

ogleda u zadovoljavanju nastavnih potreba učenika što predstavlja dovoljno legitimne razloge na osnovu kojih vlasnik može da izmijeni svoju građevinu.

S druge strane, iz predmetnih spisa proizilazi da je prerada predmetnog objekta u svemu izvršena u skladu sa urbanističko-tehničkim uslovima na temelju čega prvostepeni sud pravilno zaključuje da se time ne vrijeđa čast i ugled pok. arhitekta. Jer, ugled i čast autora imaju biti povrijeđeni jedino ako uništenje djela ima karakter javne poruge sa negativnim posledicama za autora, što u ovom sporu nije slučaj obzirom da je nadogradnja dva sprata izvršena u skladu sa pravilima struke, te se ne radi o radnjama koje su preduzete u cilju narušavanja ugleda autora. Stoga je prvostepeni sud pravilno odbio zahtjev tužioca kojim je traženo da se utvrdi da je povrijeđeno autorsko pravo pok. arhitekta i da se uklone dograđeni dijelovi.

Pravilno je prvostepeni sud postupio kada je odbio i tužbeni zahtjev u dijelu kojim je tražena naknada neimovinske štete zbog povrede ugleda i časti autora. Ovo sa razloga što je u pitanju lično pravno ovlašćenje autora koje se ne nasljeduje pa i da ima takve povrede to pravo bi u skladu sa odredbom čl. 172.st.2. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, pripadalo samo autoru. Naslednici su ovlašćeni jedino da naplate pravosnažno dosudjenu nematerijalnu štetu ukoliko je autor za života podnio tužbu za naknadu nematerijalne štete, pa je prije okoćanja parnice umro (čl. 205. Zakona o obligacionim odnosima).

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Gž.br.7/2002 od 19. 11. 2002. godine.)

Zaštita naslova autorskog djela
(Član 3. st.1. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima)

Naslov autorskog djela koji proizilazi iz smisla, ideje i biti samog djela, uživa autorsko pravnu zaštitu ako je u pitanju originalna tvorevina duha.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju prvostepenog suda, tužilja je autor djela - komedije u tri čina "Uz mobilnizaciju". Tuženi je reklamirao svoje usluge sloganom "Opšta mobilnizacija", koristeći jednu riječ iz naslova djela čiji je autor tužilja - "Mobilnizacija".

Zaključak prvostepenog suda je da naslov kao cjelina uživa autorsko-pravnu zaštitu, ali ne i pojedine riječi iz naslova, pa se radi o neosnovanom tužbenom zahtjevu, jer tuženi, reklamirajući svoje usluge na navedeni način, nije povrijedio moralna autorska prava tužilje, pa joj ne pripada ni pravo na naknadu neimovinske štete.

Žalbom se osnovano ukazuje da u konkretnom slučaju, riječ "Mobilnizacija", iz naslova autorskog djela tužilje, predstavlja tvorevinu duha, i to originalnu, tako da druga riječ iz naslova "Uz", kao ni riječ iz slogana tuženog "Opšta", ne zadovoljava uslov za autorsku zaštitu.

Naslov obelježava djelo, pa iz njega, u ovom slučaju, proizilazi smisao, ideja i bit samog djela, te takav naslov uživa zaštitu, u smislu člana 3. st.1. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, a u vezi sa članom 2. st.1. istog Zakona. Prema tome, naslov se ovdje ima zaštititi kao autorsko djelo za sebe, jer odgovara opštem pojmu autorskog djela, obzirom da riječ iz naslova "Mobilnizacija" individualizira djelo i proizvod je intelektualnog stvaralaštva autora.

Stoga, ovaj sud stoji na stanovištu da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za zaštitu naslova autorskog djela tužilje. Prvostepeni sud, zaključujući da nema povrede autorskog prava

tužilje, nije utvrdjivao visinu naknade štete, pa nije imalo uslova za preinačenje pobijane presude.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će postupiti u smislu datih primjedbi i utvrditi visinu naknade nastale neimovinske štete, imajući u vidu da se radi o morlano - pravnoj komponenti autorskog prava.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Gž.br.8/03 od 16.12.2004.godine)

PRIVREDNO PRAVO

Preduzetnik

(Član 5.st.2. Zakona o privrednim društvima u vezi čl.1. Zakona o advokaturi)

Advokatura nije preduzetnička djelatnost.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se zahtjevom za zaštitu zakonitosti ukazuje da je prvostepeni sud pogrešno primijenio odredbe člana 22. Zakona o izvršnom postupku, u vezi sa članom 1. Zakona o advokaturi i člana 5. st.2. Zakona o privrednim društvima.

Pravno shvatanje iznijeto u zahtjevu za zaštitu zakonitosti - da se advokat smatra preduzetnikom u smislu člana 5.st.2. Zakona o privrednim društvima - nije prihvatljivo.

Prema navedenoj zakonskoj odredbi, lice koje obavlja djelatnost nezavisne profesije uređene posebnim propisima smatra se preduzetnikom u smislu ovog zakona, ako je tim propisima tako uređeno.

Sa preduzetnikom bi se mogao upodobiti i položaj advokata, kao lica koje obavlja djelatnost nezavisne profesije, pod uslovom da je tako uređeno posebnim propisom. Poseban propis koji uređuje djelatnost advokata je Zakon o advokaturi. Tim Zakonom pravni položaj advokata nije uređen kao djelatnost preduzetnika, odnosno advokat nema svojstvo preduzetnika.

Stoga je vijeće prvostepenog suda, odlučujući o prigovoru povjerioca, izvelo pravilan zaključak da je predlog povjerioca za donošenje rješenja o izvršenju, na osnovu vjerodostojne isprave, nedopušten, jer prema članu 22. Zakona o izvršnom postupku,

povjerilac, u tom slučaju, može biti samo pravno lice i preduzetnik, a ovdje povjerilac nema takav pravni status.

Sa izloženog, primjenom člana 408. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Gzz.br.15/2004 od
16.06.2004.godine)*

Odluka Skupštine akcionara o povećanju kapitala društva
(čl.57. st.3. u vezi čl.39. st.1. Zakona o privrednim društvima).

Za odluku o povećanju kapitala društva potreban je poseban kvorum koji čine dvije trećine prisutnih ili zastupljenih akcionara sa pravom glasa, pa se takva odluka ne može donijeti na ponovnoj skupštini sazvanoj po istom dnevnom redu za koji je odredbom čl.39. st.1. i 2. Zakona o privrednim društvima, propisan niži kvorum.

Iz obrazloženja:

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.354. st.2. tač.14. ZPP, na koju se ukazuje žalbom, kao ni druge bitne povrede na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Nasuprot tvrdnjama žalbe presuda je jasno obrazložena i obrazloženje nije u suprotnosti sa izrekom presude.

Neosnovani su i žalbeni navodi da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.354. st.1. u vezi čl.2. ZPP-a time što je izrekom presude utvrdio da je ništava odluka skupštine, umjesto da poništi navedenu odluku kako je to tužbom traženo. Naime, tužbom se traži poništaj odluke skuštine, za koji su bitne određene činjenice, koje su navedene u tužbi, koje tužiocu kvalifikuju kao razloge relativne ništavosti. To što je sud te činjenice kvalifikovao kao razloge apsolutne ništavosti, ne predstavlja prekoračenje tužbenog zahtjeva, jer je u pitanju materijalnopravna kvalifikacija.

Takodje se, neosnovano žalbom osporava postojanje pravnog interesa za podnošenje ove tužbe. Prema odredbi čl.41. st.1. tač.3. Zakona o privrednim društvima, privredni sud može poništiti odluke skupštine akcionara na osnovu tužbe akcionara, članova odbora direktora i izvršnog direktora, ako nijesu poštovane odredbe ovog zakona o sazivanju i održavanju skupštine akcionara. U skladu sa citiranom zakonskom odredbom postojanje pravnog interesa nije

uslov za podnošenje tužbe. Ovo pravo pripada svakom akcionaru, bez obzira na broj akcija i bez obzira da li je bio prisutan na skupštini na kojoj je donijeta sporna odluka. Dakle, ovo pravo je utvrđeno zakonom i ne može se isključiti ili ograničiti, a i svako odricanje od tog prava je ništavo.

Pravilno je prvostepeni sud utvrdio činjenično stanje i na takvo utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo.

Naime, u toku postupka, kao nesporno je utvrđeno da je dana 26.06.2003. godine sazvana Skupština na čijem dnevnom redu je bilo donošenje odluke o povećanju kapitala. Kako na skupštini nije postignut potreban kvorum ponovo je sazvana skupština sa istim dnevnim redom. Takođe je utvrđeno da su na ponovljenoj skupštini prisustvovali akcionari, odnosno njihovi punomoćnici, koji imaju 2.534.869 akcija ili 54,47% kapitala i donijeli Odluku o drugoj emisiji akcija radi povećanja kapitala društva.

Polazeći od ovakvog utvrdjenja pravilno je odlučio prvostepeni sud kada je utvrdio da je odluka o povećanju kapitala ništava.

Prema odredbi čl.57. st.3. Zakona o privrednim društvima, kapital društva će se povećati pod uslovom da skupština, kojoj prisustvuju akcionari koji posjeduju najmanje 2/3 akcija, donese odluku o novoj emisiji akcija i shodno tome, izmijeni statut. Ako postoji nekoliko klasa akcija posebnu odluku o povećanju kapitala donosi svaka klasa akcionara čija su akcionarska prava ugoržena.

Polazeći od citirane zakonske odredbe za punovažnost donošenja navedenih odluka potreban je poseban kvorum, a koji na navedenoj skupštini nije postojao.

Neosnovano tuženi u žalbi navodi da se u konkretnom slučaju imala primijeniti odredba člana 39. stav 1. Zakona o privrednim društvima, prema kojoj ako se na skupštini ne postigne potreban kvorum, skupština se može ponovo sazvati u roku od 30 dana od dana sazivanja predhodne, na kojoj kvorum čine akcionari koji posjeduju 33% od ukupnog broja akcija sa pravom glasa, a koji

su prisutni ili su zastupljeni preko punomoćnika ili su glasali putem glasačkih listića.

Budući da je za punovažnost odluke o povećanju kapitala zakonom propisan poseban kvorum koji čini dvije trećine prisutnih ili zastupljenih akcionara sa pravom glasa, to znači da se takva odluka ne može donijeti na ponovnoj skupštini sazvanoj po istom dnevnom redu za koji je, odredbom čl.39. st.1. i 2. ZOPD, propisan niži kvorum.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, Pž.br.94/2004 od
16.12.2004.godine.)*

Pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika
(čl.60. Zakona o insolventnosti privrednih društava)

O zahtjevu stečajnog upravnika za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika odlučuje se po pravilima parničnog postupka, a ne po pravilima stečajnog postupka.

Iz obrazloženja:

Pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika pod uslovima određenim čl.60. Zakona o insolventnosti privrednih društava, može se vršiti podnošenjem tužbe. To proizilazi iz odredbe čl.60. st.3. i 4. navedenog zakona da upravnik, dužnik, odbor povjerilaca, ili ukoliko odbor povjerilaca nije osnovan, svaki povjerilac u roku od godinu dana od dana prihvatanja predloga za pokretanje stečajnog postupka mogu da pokrenu sudski postupak za pobijanje pravnih radnji i povraćaj predmeta raspolaganja, odnosno za poništavanje i povraćaj prenosa. Zakonsko određenje "sudski postupak" podrazumijeva parnični postupak koji se pokreće tužbom. Stoga se o zahtjevu stečajnog upravnika za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika nije moglo odlučivati po pravilima koja važe za stečajni postupak, već po pravilima parničnog postupka.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u izreci čl.395. tač.3 ZPP-a, u vezi sa čl.4. Zakona o insolventnosti privrednih društava.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Pž.br.523/2004 od
08.12.2004.godine)*

Prigovor na namjeravanu prodaju stečajnog dužnika
(čl.80. st.4. 5. i 6. Zakona o insolventnosti privrednih društava u
vezi čl.35. Zakona o obligacionim odnosima)

Prigovor na namjeravanu prodaju mogu pobijati samo ona lica koja imaju pravni interes da se prodajom imovine postigne najbolja moguća cijena budući je svrha vođenja stečajnog postupka kolektivno namirenje kao i lica koja imaju stvarna ili druga prava u vezi sa predmetnom imovinom, a ne i prodnosilac ponude po oglasu.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta se vidi da je stečajni upravnik AD ŠIP "B...", Plav oglasio prodaju imovine stečajnog dužnika putem javnog nadmetanja koje je trebalo obaviti dana 22.08.2004. godine. Protiv predložene prodaje akcionar "T..." AD, Podorica je izjavio prigovor o kome je odlučeno pobijanim rješenjem.

Po ocjeni ovog suda žalba DOO "A...", Gusinje je nedozvoljena jer to privredno društvo nije ovlašćeno da podnese žalbu u konkretnom slučaju.

Naime, prema odredbama člana 80. st.4,5 i 6. Zakona o insolventnosti privrednih društava, stečajni upravnik obaviještava sud, dužnika, sve povjerioce ako je to moguće i sva lica koja imaju zalogu ili druga prava u vezi sa predmetnom imovinom o namjeri da javnim nadmetanjem ili neposrednom pogodbom proda imovinu stečajnog dužnika, najkasnije 20 dana prije predloženog datuma prodaje, a prigovor na predloženu prodaju mogu podnijeti dužnik, jedan ili više povjerilaca i druga zainteresovana lica o kome odlučuje sud koji vodi stečajni postupak, a koji i po službenoj dužnosti može odlučivati za slučaj da je prekršena zakonska procedura za prodaju imovine stečajnog dužnika.

Pod zainteresovanim licima koja mogu podnijeti prigovor na namjeravanu prodaju, po mišljenju ovog suda, smatraju se samo ona lica koja imaju interes da se prodajom imovine postigne najbolja

moguća cijena imajući u vidu da je svrha vođenja stečajnog postupka kolektivno namirenje povjerilaca, kao i lica koja imaju stvarna ili druga prava u vezi sa predmetnom imovinom.

Prema tome, podnosilac ponude po oglasu za prodaju imovine ne može biti podnosilac prigovora na predloženu prodaju. Ovo i zbog toga što u smislu člana 35. ZOO oglas učinjen putem štampe ne predstavlja ponudu za zaključenje ugovora, nego samo poziv da se učini ponuda pod objavljenim uslovima, a prema stavu 2. istog člana pošiljalac takvog poziva može odgovarati za štetu koju bi pretrpio ponudilac, ako bez opravdanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Pž.br.441/2004 od
14.12.2004.godine)*

Prigovor na predloženu prodaju
(čl.80. st.6. Zakona o insolventnosti privrednih društava).

Potencijalni kupac nije ovlašten na podnošenje prigovora na predloženu prodaju neposrednom pogodbom ili javnim nadmetanjem, jer ne spada u grupu zainteresovanih lica iz čl.60. st.6. Zakona o insolventnosti privrednih društava.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizilazi da je stečajni upravnik AD "A....." Nikšić oglasio javno nadmetanje za prodaju imovine stečajnog dužnika. Oglas je objavljen u dnevnom listu "P..." 23.04.2004.godine. Od prispjelih ponuda stečajni upravnik je Odlukom br.475 od 21.05.2004.godine prihvatio ponudu "I... P..." kao najpovoljniju. Obzirom da nijedna ponuda nije sadržala bankarsku garanciju što je bio jedan od uslova iz oglasa, a nakon što je ovaj sud rješenjem Pž.br.309/2004 od 7.jula 2004.godine poništio Odluku stečajnog upravnika "A....." Nikšić br.4375 od 21.05.2004.godine. Stečajni upravnik dužnika u dnevnom listu "V....." od 29.07.2004.godine ponovno je oglasio javno nadmetanje za prodaju imovine stečajnog dužnika. Od četiri ponude "K..... t...." Nikšić "I.... P...." Nikšić, Dj.D. i R. A., kao najpovoljnije ponuda prihvaćena je ponuda ponudjača R.A. Na predloženu prodaju po oglasu koji je objavljen 29.07.2004.godine, prigovor je podnio "K.....-t.....", Nikšić.

Prema odredbi čl. 80.st.6. Zakona o insolventnosti privrednih društava, dužnik, jedan ili više povjerilaca, sva druga zainteresovana lica ili sud po službenoj dužnosti, mogu podnijeti prigovor na predloženu prodaju neposrednom pogodbom ili javnim nadmetanjem, u roku od 10 dana prije predložene prodaje.

Potencijalni kupac ne spada u grupu zainteresovanih lica koja su u skladu sa odredbom čl. 80.st.6. Zakona o insolventnosti privrednih društava ovlašćena da podnesu prigovor na predloženu prodaju neposrednom pogodbom ili javnim nadmetanjem. Ovo zbog

toga što stečajni upravnik određuje način prodaje u cilju da se postigne što povoljnija cijena kako bi povjerioci bili namireni u što većem stepenu, pa se pod zainteresovanim licima u smislu navedene zakonske odredbe mogu smatrati samo ona lica čiji interes ide u pravcu postizanja takve prodaje ili pak lica koja imaju neko pravo nad tom imovinom a to su stečajni dužnik, povjerioci, vlasnici i lica koja imaju druga prava na imovini koja je predmet prodaje. Prodaja imovine se ne vrši u interesu potencijalnih kupaca niti se uslovi prodaje mogu prilagodjavati njihovim interesima, jer oni ukoliko im ne odgovaraju uslovi prodaje ne moraju da učestvuju na javnom nadmetanju.

Prema tome, prigovor na predloženu prodaju po oglasu koji je objavljen u dnevnom listu "V....." od 29.07.2004.godine, izjavljen je od neovlašćenog lica, pa prvostepeni sud po tom prigovoru nije mogao poništiti oglas od 29.07.2004.godine i radnje preduzete u vezi sa tim oglasom, niti naložiti stečajnom upravniku da donese odluku o izboru ponudjača po oglasu od 23.04.2004.godine. Stoga je pobijano rješenje valjalo preinačiti i prigovor odbaciti kao nedozvoljen.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Pž.br.440/04 od 22.10.2004.godine)

Stvarna nadležnost za utvrđenje ništavosti upisa u CRPS
(čl.82. Zakona o privrednim društvima)

Privredni sud nije nadležan u sporu po tužbi kojom se traži utvrđenje ništavosti upisa u Centralni registar Privrednog suda.

Iz obrazloženja:

Tužbom u ovoj pravnoj stvari traženo je da se utvrdi ništavost upisa u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici lica ovlaštenog za zastupanje tužioca drugog reda "S....." DOO Podgorica i da se obaveže prvotuženi da po pravosnažnosti presude uspostavi zvaničnu evidenciju u CRPS-a koja je bila prije izvršnog upisa.

Prvostepeni sud je pravilno zaključio da nije nadležan da sudi u ovoj pravnoj stvari.

Naime, prema odredbama člana 82. Zakona o privrednim društvima Centralni registar je dio Privrednog suda u Podgorici i jedino je on ovlašten da vrši registraciju privrednih društava a istim upravlja regulator. Dužnosti regulatora su isključivo administrativne i njegove radnje se ne smatraju radnjama sudije (član 84. stav 1. istog zakona). Dakle, akti koje donosi regulator su upravno - pravne prirode a o zakonitosti upravnih akata jedino se može odlučivati u upravnom sporu (član 6. Zakona o upravnim sporovima) za čije rješavanje Privredni sud u Podgorici nije stvarno nadležan. Stoga je pobijano rješenje zakonito a žalba tužilaca je neosnovana.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Pž.br.420/2003 od
23.12.2004.godine)*

Pravo na žalbu

(- čl.10. st.2. i čl.12. st.1. i 2. Zakona o insolventnosti privrednih društava u vezi čl.29. Zakona o privrednim društvima)

Akcionari - radnici dužnika nijesu ovlašćeni na izjavljivanje žalbe protiv rješenja o prihvatanju predloga za pokretanje stečajnog postupka već je samo stečajni dužnik na to ovlašćen.

Iz obrazloženja:

Prema članu 10. stav 2. Zakona o insolventnosti privrednih društava, sud donosi rješenje kojim se prihvata predlog za pokretanje stečajnog postupka u slučaju kada protekne rok za podnošenje prigovora, a dužnik nije podnio prigovor i u slučaju kad se donese rješenje kojim se odbacuje ili odbija prigovor dužnika, a prema članu 12. stav 1 i 2 istog zakona dužnik može da podnese prigovor protiv predloga povjerioca ili grupe povjerilaca, a ukoliko ne podnese prigovor u propisanom roku, sud donosi rješenje o prihvatanju predloga i pokretanju postupka. Kako je dužnik jedino ovlašćen da podnese prigovor protiv predloga povjerilaca ili grupe povjerilaca, samo je on ovlašćen i da izjavi žalbu protiv rješenja o prihvatanju predloga. Žalbu u ime dužnika u skladu sa članom 29. Zakona o privrednim društvima ("Sl. list RCG" br. 6/2002), može izjaviti lice koje je za to ovlašćeno statutom dužnika, a ne i akcionari - radnici stečajnog dužnika.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Pž.br.417/2004 od
21.10.2004.godine)*

Pravila prodaje stečajnog dužnika
(čl.80. st.4. Zakona o insolventnosti privrednih subjekata)

Nakon objavljivanja oglasa i prijema ponuda ne mogu se donositi pravila prodaje koja propisuju uslove mimo onih koji su navedeni u oglasu.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizilazi da je stečajni upravnik AD ŠIP "B....", Berane oglasio prikupljanje pismenih ponuda za prodaju imovine stečajnog dužnika. Oglas je objavljen u "Sl.listu RCG", br.18 od 19.maja 2004. godine i u dnevnom listu "P....." od istog datuma. Prema oglasu pravo na kupovinu ostvariće ponuđač koji ponudi najpovoljniju kupoprodajnu cijenu sa najkvalitetnijim biznis planom i socijalnim programom. Rok za podnošenje ponuda bio je do 22.04.2004. godine, dok je za otvaranje ponuda bilo određeno da će se obaviti u roku od 5 dana po isteku roka za podnošenje ponuda. U oglasu je navedeno i to da će pravila o prodaji imovine dužnika biti objavljena na oglasnoj tabli suda. Pravila su donijeta 26.04.2004. godine i prema tački 5 i 6. istih bilo je predviđeno da stečajni upravnik i Koordinaciono tijelo Vlade RCG za implementaciju programa za sanaciju i revitalizaciju šumarstva i drvne industrije u bilo kojoj fazi izbora najpovoljnijeg ponuđača mogu pozvati sve ponudjače ili one koje budu smatrali najpovoljnijim da upotpune svoju ponudu i da oni mogu u bilo kojoj fazi da započnu pregovore sa svim ponuđačima ili samo nekima od njih radi postizanja najoptimalnijih uslova prodaje. Na osnovu prikupljenih ponuda stečajni upravnik je donio Odluku br.815 od 15.06.2004.godine, kojom je prihvatio ponudu DOO "M....." Ribnica - Slovenija i sa kupcem zaključio kupoprodajni ugovor.

Na osnovu prednjih činjenica utvrđuje se da je u konkretnom slučaju postupak prodaje stečajnog dužnika bio nezakonit.

Naime, prema odredbi člana 80. stav 4. Zakona o insolventnosti privrednih društava stečajni upravnik je dužan da oglasi javno nadmetanje za prodaju imovine stečajnog dužnika u "Službenom listu RCG" i u dnevnoj štampi i oglas mora da sadrži uslove pod kojima će se javno nadmetanje sprovesti, a pojedinsti iz oglasa se objavljuju na oglasnoj tabli suda. Stavom 7. istog člana propisano je da osnov za prigovor na prodaju imovine mogu biti: prevara, dosluh ili neko drugo nepropisno ponašanje, nepropisno dato obavještenje ili bilo koji drugi razlog zbog kojeg bi postupak prodaje bio nepropisan.

Dakle, kada se imovina stečajnog dužnika prodaje javnim nadmetanjem u oglasu moraju biti precizno navedeni uslovi pod kojima se vrši prodaja i po prijemu ponuda ne može se vršiti izmjena uslova prodaje, niti se mogu voditi pregovori sa ponuđačima sa ciljem da se ponuda dopuni u bilo kom smislu. To znači da se nakon objavljivanja oglasa i prijema ponuda ne mogu donositi pravila prodaje koja propisuju uslove mimo onih koji su navedeni u oglasu jer se na oglasnoj tabli suda objavljuju samo pojedinsti iz oglasa a ne i pravila koja sadrže uslove različite od onih u oglasu kako je to učinjeno u konketnom slučaju. Navedena zakonska određenja su data u cilju da se preduprijedi neki od propisanih osnova za ponošenje prigovora na izvršenu prodaju.

U konketnom slučaju, nakon objavljenog oglasa za prodaju imovine stečajnog dužnika i dostavljanja ponuda stečajni upravnik je donio pravila kojima je nedopustivo propisa da će se voditi pregovori sa ponuđačima ili samo sa nekima od njih radi upotpunjavanja ponuda, jer je to suprotno navedenim zakonskim odredbama. Vođenje pregovora sa nekim od ponuđača, nakon prijema ponuda, u cilju upotpunjavanja ponuda je neprihvatljivo kod činjenice da uslovi prodaje moraju biti sadržani u oglasu i pregovaranje sa ponuđačima može samo predstavljati odstupanje od objavljenih uslova a i voditi ka favorizovanju nekog od učesnika u javnom nadmetanju, čime se ponuđači dovode u neravnopravan položaj. Da je to tako potvrđuje i sama sadržina Odluke stečajnog upravnika br.815 od 15.06.2004. godine, kojom je odlučeno o

prihvatanju ponude, čije obrazloženje sadrži samo uopštene razloge da je ponuda DOO "M....." Ribnica, Slovenija prihvatljivija od ponude žalioca, bez konkretizovanja elemenata iz kojih bi se vidjelo da se zaista radilo o povoljnijoj ponudi.

Kod ovakvog stanja stvari sav postupak prodaje imovine stečajnog dužnika je bio nezakonit zbog čega je valjalo poništiti odluku stečajnog upravnika o prodaji imovine - član 80. stav 6. Zakona o insolventnosti privrednih društava.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Pž.br.381/2004 od
08.09.2004.godine.)*

Bankarska garancija
(- čl.1083. ZOO-)

Akt banke kojom izražava spremnost da izda bankarsku garanciju u odredjenom privrednom društvu, ukoliko njegova ponuda bude izabrana za najpovoljniju, ne može se smatrati bankarskom garancijom jer ne sadrži njene bitne elemente.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizilazi da je stečajni upravnik AD "A.....", Nikšić oglasio javno nadmetanje za prodaju imovine stečajnog dužnika. Oglas je objavljen u dnevnom listu "P....." od 23.04.2004. godine. Jedan od uslova za učešće u javnom nadmetanju prema sadržini oglasa, bio je da ponudjač, uz ponudu, dostavi garanciju poslovne banke registrovane u Crnoj Gori, ili strane referentne banke, za plaćanje kupoprodajne cijene. Po oglasu su prispjele tri ponude i to: ponuda "K....." DOO, Nikšić, ponuda "G.... P.....", iz Engleske i M.K. iz Nikšića i ponuda "I.... p....." AD, Nikšić. Ponuda "G.... P....." nije razmatrana, jer uz nju nije dostavljena bankarska garancija. Nakon razmatranja ostale dvije ponude stečajni upravnik je Odlukom br.475 od 21.05.2004. godine prihvatio ponudu "I.... p....." DOO, Nikšić. Međutim, po ocjeni ovog suda, postupak prodaje u konkretnom slučaju je bio nepropisan. Ovo zbog toga što je stečajni upravnik odbio da razmatra ponudu jednog od ponudjača, koji nije dostavio bankarsku garanciju, a razmatrao je ponude ostala dva ponudjača i između njih izvršio izbor povoljnije ponude, iako ni oni nijesu dostavili valjane bankarske garancije.

Naime, "I.... p....." DOO, Nikšić je uz ponudu dostavio akt Crnogorske komercijalne banke AD Podgorica - Filijala Nikšić br.01-455 od 13.05.2004. godine, kojim ta banka izražava spremnost da izda bankarsku garanciju ukoliko ponuda ovog privrednog društva bude izabrana za najpovoljniju, dok je DOO "K.... t.....", Nikšić uz ponudu dostavio Garanciju br.4616/G za plaćanje

pupoprodajne cijene pokretne i nepokretne imovine od 13.05.2004. godine, izdatu od Crnogorske komercijalne banke AD Podgorica, kojom banka garantuje da će ovo preduzeće platiti kupoprodajnu cijenu do iznosa od 538.500 eura pod uslovom da bude izabrano za najpovoljnijeg ponudjača. U stavu 2. Garancije stoji da će "potpuni tekst garancije biti sačinjen i garancija izdata nakon što C..... t.... iz Nikšića zaključi Ugovor o kupoprodaji navedene pokretne i nepokretne imovine sa A....., Nikšić..."

Prema članu 1083. ZOO, bankarskom garancijom se obavezuje banka prema primaocu garancije (korisniku) da će mu za slučaj da mu treće lice ne ispuni obavezu o dospelosti izmiriti obavezu ako budu ispunjeni uslovi navedeni u garanciji. U bankarskoj praksi je uobičajeno da bankarska garancija ima sledeće bitne elemente: naziv (firma) davaoca garancije, naziv (firma) primaoca garancije (korisnika), naznačenje posla čije se ispunjenje obezbeđuje bankarskom garancijom, rok važenja garancije, mjesto izdavanja, datum izdavanja i potpis ovlašćenog davaoca.

Akt Crnogorske komercijalne banke AD Podgorica - Filijala Nikšić, koji je dostavio ponudjač "I..... p.....", Nikšić, sasvim sigurno ne predstavlja bankarsku garanciju, kako to zaključuje prvostepeni sud. Isto tako, ni Garancija koju je dostavio "K.... t....." DOO Nikšić ne sadrži sve bitne elemente da bi se smatrala bankarskom garancijom u smislu citirane zakonske odredbe. Ovo zbog toga što u aktu banke nije navedena izjava banke prema primaocu garancije da će ispuniti obavezu za slučaj da je pomenuto privredno društvo ne ispuni o dospelosti, niti su u njemu navedeni uslovi pod kojima će banka izmiriti obavezu nalogodavca, kao ni rok važenja garancije. Da je to tako proizilazi i otuda što je banka navela da će garancija biti izdata nakon što se zaključi ugovor o kupoprodaji pokretne i nepokretne imovine stečajnog dužnika.

Dakle, stečajni upravnik nije mogao odbiti da razmatra jednu od ponuda, uz koju nije dostavljena bankarska garancija a uzeti u razmatranje preostale dvije ponude, čiji ponudjači, takodje, nijesu dostavili valjane bankarske garancije. Pri tome je neprihvatljiv rezon prvostepenog suda o mogućnosti ponudjača da

učestvuje na javnom nadmetanju bez obzira što nije izdata propisana bankarska garancija, jer je prema sadržini oglasa o javnom nadmetanju jedan od predviđenih uslova bio taj da ponudjač uz ponudu dostavi bankarsku garanciju, a ako niko od ponudjača ne ispunjava uslove iz oglasa javnom nadmetanju se ne može pristupiti.

Valja istaći da je neprihvatljiv i zaključak suda da je izabrani ponudjač nakon donošenja pobijane odluke dostavio garanciju Hipotekarne banke AD Podgorica br.02-836/2 od 28. 02. 2004. godine, jer ni taj akt nema elemente bankarske garancije, već je njime najavljeno njeno izdavanje, a sve i da je tada izdata valjana bankarska garancija, to ne bi bilo od značaja kod činjenice da ona nije podnijeta uz prijavu na oglas o javnom nadmetanju.

Prema tome, postupak prodaje imovine stečajnog dužnika bio je nezakonit u konkretnom slučaju zbog čega je nužno preinačiti pobijano rješenje i poništiti odluku stečajnog upravnika o prodaji imovine - član 80. stav 6. Zakona o insolventnosti privrednih društava ("Sl.list RCG", br.6/2002).

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Pž.br.309/2004.godine.)

UPRAVNO PRAVO

Ovlašćenje inspektora rada (Zakon o inspekcijskoj kontroli - čl.3.)

Inspektor rada nema zakonom utvrđeno ovlašćenje da do donošenja pravosnažne sudske odluke, odloži izvršenje konačne odluke o rasporedu radnika na poslove i radne zadatke.

Iz obrazloženja:

Dana 17.06.2002. godine tužilja se obratila Inspekciji rada sa zahtjevom za zaštitu zbog nezakonitog rješenja o vraćanju na posao, odnosno raspoređivanju na radno mjesto sekretarice Projekta, a sa predlogom da se odloži od izvršenja odluka Upravnog odbora do donošenja pravosnažne presude, te da se naloži direktoru Agencije da se tužilja rasporedi na ranije radno mjesto tehničkog sekretara direktora Agencije.

Članom 3. st.1. tač.6. Zakona o inspekcijskoj kontroli, propisano je da inspektor rada ima obavezu i ovlašćenje da rješenjem odloži, do donošenja pravosnažne sudske odluke, izvršenje konačne odluke kontrolisanog subjekta o prestanku radnog odnosa radniku pod uslovima tamo propisanim.

Polazeći od navedene zakonske odredbe ovaj sud nalazi da su upravni organi osnovano zaključili da inspektor rada nije nadležan da odloži izvršenje konačne odluke o rasporedu radnika kako je to izričito traženo u konkretnom slučaju. Osnovano su, zato, upravni organi odbili takav zahtjev tužilje.

Rješenjem direktora Agencije, broj 01-669 od 18.05.2001. godine i broj 01-557 od 20.05.2002. godine tužilja je vraćena na radno mjesto na kojem se po konačnom i pravosnažnom rješenju

nalazila prije prestanka radnog odnosa. Na taj način u cjelosti je postupljeno po rješenju tuženog broj 0102-57 od 07.05.2001. godine. Ovo sa razloga što upravni organ članom 3. st.1. tač.6. Zakona o inspekciji rada, a ni bilo kojom drugom zakonskom odredbom nije ovlašten da kontrolisanom subjektu naredi da radnika rasporedi na neko drugo mjesto sem ono na kojem se nalazio prije prestanka radnog odnosa.

Protiv odluke direktora o rasporedjivanju radnika na radno mjesto ne može se voditi upravni spor niti je inspekcija rada nadležna da takvu odluku stavi van snage ili poništi. Protiv te odluke radnik ima pravo da pokrene radni spor kod nadležnog suda (čl. 69. Zakona o osnovama radnih odnosa, odnosno čl.121. st.1. Zakona o radu). Protiv te odluke, dakle, ne može se voditi upravni spor, niti se takva odluka u upravnom sporu može mijenjati.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U. br.14/2004, od 05. 05. 2004. godine)

Nadležnost suda u upravnom sporu
(Zakon o upravnom sporu - čl.1. u vezi Zakona o eksproprijaciji -
čl.28.)

U upravnom sporu sud odlučuje da li je upravni akt donijet u skladu sa zakonom i nije ovlašten da ocjenjuje saglasnost zakona sa Ustavom.

Iz obrazloženja:

Članom 28. Zakona o eksproprijaciji ("Sl. list RCG" br. 55/2000) propisano je da korisnik eksproprijacije stiče pravo da stupi u posjed ekspropisane nepokretnosti danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji.

Polazeći od gore navedene zakonske odredbe ovaj sud nalazi da osporenim rješenjem nije povrijeđen zakon. Naprotiv, osporenim rješenjem je upravo ispoštovana gore citirana zakonska odredba.

Navodi tužbe koji se odnose na presudu Ustavnog suda RCG broj 14/2001 ("Sl. list RCG" br. 12/2002) su bez značaja za drugačiju odluku u ovom predmetu. Ovo sa razloga što predmet ocjene te presude nije bila odredba člana 28. Zakona o eksproprijaciji.

Ovaj sud nije ovlašten u upravnom sporu da ocjenjuje da li je odredba člana 28. Zakona o eksproprijaciji u saglasnosti sa Ustavom ili ne. Nadležnost suda u upravnom sporu je samo da ocijeni zakonitost upravnih akata - da li je Zakon o eksproprijaciji primijenjen onako kako glasi ili ne.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG. U.br.142/2004 od 10. 05. 2004.
godine)*

**Ugovor o zakupu i pravni interes za podnošenje zahtjeva za
iseljenje**

(Zakon o etažnoj svojini - čl.45. i 46. u vezi Zakona o obligacionim
odnosima -čl.45.)

Na odnose nastale povodom zakupa stana shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi ako Zakonom o etažnoj svojini nije drugačije određeno.

Svako lice koje ima pravni interes može kod organa lokalne uprave zahtijevati iseljenje lica koji se, u posebne ili zajedničke djelove zgrade, uselio bez zaključenog ugovora o zakupu.

Iz obrazloženja:

U postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno je da se I.M. u predmetni poslovni prostor uselio na osnovu ugovora o zakupu zaključenog sa J.M. sa rokom trajanja od 2. 11. 1995. godine do 22. 11. 1998. godine, da je i nakon isteka tog roka zakupac nastavio sa korišćenjem tog prostora bez protivljenja zakupodavca, odnosno njegovih nasljednika.

Članom 45. Zakona o etažnoj svojini, propisano je da se na odnose nastale povodom zakupa stana shodno primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Članom 596. Zakona o obligacionim odnosima, propisano je da kada po proteku vremena za koje je ugovor o zakupu bio zaključen zakupac produži da upotrebljava stvar a zakupodavac se tome ne protivi smatra se da je zaključen nov ugovor o zakupu neodređenog trajanja.

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja i navedenih zakonskih odredbi ovaj sud nalazi da je prvostepeni upravni organ zaključkom UP I 04-371/02-1714 od 14.11.2002. godine osnovano zaključio da I.M. nije lice iz člana 46. Zakona o etažnoj svojini koje

se u tuđe prostorije uselilo bez zaključenog ugovora o zakupu, a tuženi osnovano odbio žalbu mada zbog pogrešnih razloga.

Pozivanje tuženog u obrazloženju osporenog rješenja i tužioca na neke presude ovog suda su bez značaja za drugačiju odluku. Ovo sa razloga što se te presude zasnivaju na drugačijem činjeničnom stanju (zakupodavac je tražio iseljenje odmah po proteku ugovorenog roka).

Stavom II osporenog rješenja postupljeno je po presudi ovog suda U.br.718/03 od 23.12.2003.godine. Medjutim, razlozi osporenog rješenja su neprihvatljivi.

Članom 46. Zakona o etažnoj svojini, propisano je da svako lice koje ima pravni interes može kod organa lokalne uprave zahtijevati iseljenje lica koje se u posebne ili zajedničke djelove zgrade useli bez zaključenog ugovora o zakupu.

Tužilja je u važećim katastarskom operatu (posjedovni list broj 91 KO Podgorica II) upisana kao suvlasnik na 1/2 predmetnog poslovnog prostora. Kod te činjenice i navedene zakonske odredbe tužilja spada u krug lica iz čl.46. Zakona o etažnoj svojini koja su ovlašćena na podnošenje zahtjeva za iseljenje. Postojanje parnice između tužilje i trećih lica o pravu svojine na predmetnom poslovnom prostoru ne predstavlja osnov za prekid postupka iz člana 134. ZUP-a.

Navodi osporenog rješenja do iseljenje na osnovu člana 46. Zakona o etažnoj svojini, mogu tražiti samo svi suvlasnici su neprihvatljivi, jer su u suprotnosti sa odredbom sa čl. 46. Zakona o etažnoj svojini, koji pravo podnošenja zahtjeva daje ne samo vlasniku već i svakom drugom licu koje ima pravni interes, te sa odredbom čl. 43. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, kojom je propisano da suvlasnik ima pravo na tužbu za zaštitu svojine na cijeloj stvari, kao i na tužbu za zaštitu svog prava na dijelu stvari.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.322/2004 od 27.10.2004. godine)

Spor pune jurisdikcije
(Zakon o upravnim sporovima - čl.63)

Kad utvrdi postojanje zakonom utvrđenih uslova sud u upravnom sporu pune jurisdikcije donosi presudu koja u svemu zamjenjuje upravni akt.

Iz obrazloženja:

Predmetnim zahtjevom podnijetim u smislu čl.63. st.1. Zakona o upravnim sporovima, tužilac je tražio donošenje akta u izvršenju presude ovog suda U.br.68/2003 od 16.12.2003. godine. U zahtjevu je u bitnom istakao da tuženi organ nije u određenom roku donio akt u izvršenju presude, kao ni u daljem roku od sedam dana po njegovom traženju. Predložio je da sud donese akt u izvršenju svoje presude i odluči o zahtjevu tako što će obavezati Ministarstvo unutrašnjih poslova RCG, da mu vrati predmetno vozilo.

U obavještenju od 24.05.2004. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova RCG, predložilo je da sud zahtjev odbije.

Nakon razmatranja spisa predmeta, ocjenom navoda zahtjeva i obavještenje MUP-a RCG, sud je našao da su ispunjeni uslovi iz čl.63. ZUS-a, da se u izvršenju označene presude donese rješenje koje će u svemu zamijeniti akt MUP-a RCG, nalazeći pri tome da je zahtjev za vraćanje predmetnog vozila opravdan.

Presudom ovog suda U.br.68/2003 od 16.12.2003. godine, naloženo je Ministarstvu unutrašnjih poslova RCG, da odmah, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema ove presude donese odluku po žalbi tužioca od 21.12.2002. godine. Po pomenutoj presudi nije postupljeno u ostavljenom roku, a ni u daljem roku od sedam dana po urgenciji tužioca.

Shodno čl.63. st.2. Zakona o upravnim sporovima, sud je od nadležnog organa tražio izjašnjenje zašto nije donijet upravni akt u izvršenju naprijed navedene presude.

Sud nije uzeo u obzir okolnosti navedene u obavještenju MUP-a RCG, kao razlog za ćutanje upravnih organa u ovoj stvari, jer je bila obaveza MUP-a RCG, da razloge za ćutanje prvostepenog organa sam ocijeni i postupi na način predviđen čl.236. Zakona o opštem upravnom postupku. Na to ga obavezuje i odredba čl.198. st.1. ZUP-a, jer se o zahtjevu stranke mora odlučiti.

Po mišljenju suda, u konkretnom slučaju stekli su se uslovi iz čl.63. ZUS-a, za donošenje rješenja koje će u svemu zamijeniti akt nadležnog organa.

U spisima predmeta postoji prijava o kradji vozila, ali prijava sama po sebi nije zakonski osnov da se oduzme predmetno motorno vozilo. U vezi tog oduzimanja nije donijet bilo kakav akt protiv kojeg bi tužilac mogao koristiti zakonom predviđena pravna sredstva. Postoji samo potvrda Centra bezbjednosti Podgorica od 19.09.2001. godine, o privremenom oduzimanju vozila. U potvrdi nijesu navedeni razlozi i pravni osnov za to oduzimanje, niti je naznačeno do kada se vozilo oduzima.

Stoji činjenica, da je protiv lica sa kojim je tužilac zaključio ugovor 10.08.2002.godine, o kupovini predmetnog vozila, vodjen krivični postupak, ali da je to lice presudom Osnovnog suda u Podgorici K.br.5491/2001 od 21.11.2003.godine, oslobođeno od optužbe da je izvršio krivično djelo prikrivanje iz čl. 161.st.2. u vezi st.1. KZ RCG.

Dakle, u odsustvu bilo kakvog dokaza o eventualnoj krivičnoj odgovornosti tužioca u vezi nabavke tog vozila, odnosno dokaza da je u tom pravcu pokrenut postupak kod nadležnog redovnog suda, što bi u smislu krivično procesnih i krivično materijalnih zakonskih odredbi eventualno moglo predstavljati osnov za oduzimanje, zahtjev tužioca za vraćanje vozila je opravdan.

Kod takvog stanja stvari, parnica koja se vodi kod Osnovnog suda u Podgorici, kao gradjansko pravni spor sa određenim imovinsko pravnim zahtjevom ne može po ocjeni suda biti razlog za dalje zadržavanje vozila.

Prema tome, podaci u spisima predmeta pružali su pouzdan osnov da bi sud meritorno riješio ovaj sporni odnos, a kako se po čl.41. ZUS-a, u upravnom sporu može tražiti povraćaj stvari, to je na osnovu čl.63. Zakona o upravnim sporovima, odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.385/2004 od 14.06.2004. godine)

Stož osiguranja sa uvećanim trajanjem
(Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja - čl.96.)

Stož osiguranja sa uvećanim trajanjem računa se od momenta kada radno mjesto, na kojem osiguranik radi, bude utvrđeno kao radno mjesto na kojem se stož osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Iz obrazloženja:

U postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno je, a ta se činjenica ne osporava ni podnijetom tužbom, da radno mjesto, odnosno poslovi na kojima je tužilac radio u spornom periodu nijesu do stupanja na snagu Pravilnika o izmjeni Pravilnika o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se stož osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i o postupku i načinu za njihovo utvrđenje ("Sl. list SRJ", br.72/99) bili utvrđeni kao poslovi na kojima se stož osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Članom 96. st.1. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Sl.list SRJ", br.30/96), koji je važio u spornom periodu bilo je propisano da radna mjesta, odnosno poslove na kojima se stož osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, postupak i način za njihovo utvrđivanje, kao i stepen uvećanja staža osiguranja utvrđuje nadležni savezni organ, odnosno organizacija, a stavom četvrtim istog člana da radna mjesta iz st.1., kao i stepen uvećanja staža osiguranja podliježu reviziji najdocnije po isteku deset godina od dana njihovog utvrđivanja. Revizijom radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se stož osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepena uvećanja staža osiguranja smatra se ponovna ocjena postojanja uslova iz člana 94. navedenog zakona kao i na kojim radnim mjestima, odnosno poslovima se uvodi računanje staža osiguranja sa uvećanim trajanjem.

U skladu sa odredbom člana 96. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja donijet je Pravilnik o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se stož

osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i o postupku i načinu za njihovo utvrđivanje ("Sl.list SRJ", broj 30/96). Po tom Pravilniku poslovi na kojima radi tužilac nijesu utvrđeni kao poslovi iz člana 96. st.1. navedenog zakona. Tek donošenjem Pravilnika o izmjeni Pravilnika o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i o postupku i načinu za njihovo utvrđivanje ("Sl.list SRJ", broj 72/99), a kako je to u upravnom postupku nesporno utvrđeno, poslovi na kojima radi tužilac su utvrđeni kao poslovi iz člana 96. st.1. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja.

Polazeći od naprijed navedenog ovaj sud nalazi da osporenim rješenjem na štetu tužioca nije povrijeđeno materijalno pravo. Ovo sa razloga što iz navedenih odredbi proizilazi da se radna mjesta, odnosno poslovi na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem moraju utvrditi od strane nadležnog organa i tek kada se ta radna mjesta, odnosno poslovi utvrde kao takvi, osiguraniku, koji na istim radi, staž se računa sa uvećanim trajanjem.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG U.br. 509/2004 od 13.12.2004.
godine)*

Pravo na žalbu
(ZUP - čl.239.)

Stranka koja je trebala da učestvuje u upravnom postupku, a za to joj nije bila data mogućnost može protiv prvostepenog rješenja uložiti žalbu do isteka roka koji teče za stranku koja je stvarno učestvovala u postupku. Protekom toga roka žalba je neblagovremena a stranci ostaje mogućnost da traži ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja:

Stranka, koja smatra da je trebalo da učestvuje u postupku, a za to joj nije bila data mogućnost može protiv prvostepenog rješenja uložiti žalbu samo dotle dok taj rok teče za bilo koju stranku koja je stvarno učestvovala u postupku. Nakon toga, kad je taj rok za žalbu istekao (što je ovdje slučaj), ima se prvostepeno rješenje smatrati konačnim i time je onoj stranci koja je imala pravo da učestvuje u postupku, a za to joj nije bila data mogućnost, zatvoren redovni put pobijanja prvostepenog rješenja.

Umjesto toga odredba čl.239. Zakona o opštem upravnom postupku, daje pravo licu koje je trebalo da u postupku učestvuje kao stranka može tražiti, odnosno dozvoliti joj se obnova postupka ako za to postoje i drugi zakonski uslovi.

Zbog toga, upravni organi trebali su da izjavljeni prigovor (žalbu na rješenje Područne jedinice Herceg Novi od 16.10.2002. godine), odbace kao neblagovremen, a ne nedopušten, ali taj nedostatak nije takve prirode da bi sud samo iz tog razloga poništio osporeno rješenje.

(Presuda Vrhovnog suda RCG U.br.57/2004 od 12.11.2004. godine)

Pravna priroda urbanističko - tehničkih uslova
(Zakon o planiranju i uređenju prostora - čl.16. Zakon o upravnim sporovima
- čl.6. i ZUP - čl.161.)

Urbanističko - tehnički uslovi su dio detaljnog urbanističkog plana, pa su urbanističko tehnički uslovi isprave, u smislu čl. 161. ZUP-a.

Akt kojim se u upravnom postupku odbija zahtjev za izdavanje urbanističko tehničkih uslova je upravni akt, u smislu čl.6. st.2. ZUS-a

Iz obrazloženja:

Shodno čl.16. st.2. Zakona o planiranju i uređenju prostora, urbanističko tehnički uslovi su dio detaljnog urbanističkog plana, pa su urbanističko tehnički uslovi isprava u smislu čl.161. ZUP-a koji je važio u vrijeme donošenja prvostepenog upravnog akta.

Članom 161. st.1. ZUP-a, je propisano da organi izdaju uvjerenja, odnosno druge isprave o činjenicama o kojima vode službenu evidenciju, dok je st.4. istog člana propisano da stranka ima pravo žalbe ako organ odbije zahtjev za izdavanje uvjerenja, odnosno ne izda uvjerenje u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Polazeći od svega naprijed navedenog ovaj sud nalazi da je osporenim rješenjem počinjena povreda pravila postupka iz čl.161. st.1. i 4. ZUP-a. Ovo sa razloga što je žalba tužioca odbačena umjesto da o njoj bude meritorno odlučeno.

Navodi osporenog rješenja da se urbanističko - tehničkim uslovima ne rješava o određenom pravu ili obavezi podnosioca prava, te da zato zaključak prvostepenog upravnog organa ne predstavlja upravni akt su nerazumljivi. Ovo sa razloga što u konkretnom slučaju nijesu izdati urbanističko - tehnički uslovi i što se izjavljenom žalbom isti ne osporavaju. Prvostepenim upravnim aktom odbijen je zahtjev za izdavanje urbanističko tehničkih uslova i

takav akt jeste upravni akt u smislu čl.6. st.2. ZUS-a, jer je na taj način odlučeno o pravu stranke da dobije uvjerenje o činjenicama od organa koji vodi službenu evidenciju o tim činjenicama.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.61/2004 od 07.07.2004.
godine)*

Utvrđivanje poreske osnovice
(Zakon o porezu na promet nepokretnosti - čl. 4)

Poreska osnovica kod razmjene nepokretnosti, kao načina sticanja, utvrđuje se za svakog učesnika u razmjeni a ne u odnosu na razliku površina zamijenjenih nepokretnosti.

Iz obrazloženja:

Članom 4. st. 3. Zakona o porezu na promet nepokretnosti ("Sl. list RCG" broj 69/03) propisano je da se pod sticanjem nepokretnosti smatra i razmjena, dok je čl. 8. st. 5. istog zakona propisano da se poreska osnovica kod razmjene nepokretnosti utvrđuje za svakog učesnika u razmjeni prema tržišnoj vrijednosti nepokretnosti koje su predmet razmjene.

Polazeći od navedenih zakonskih odredbi ovaj sud nalazi da su upravni organi u konkretnom slučaju pravilno primijenili zakonske propise, te da su neosnovani navodi tužbe da tužilac treba platiti porez samo na razliku u površinama zamijenjenih nepokretnosti.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.632/2004 od 27.09.2004.
godine)*

Rok za žalbu u upravnom postupku
(ZUP - čl.219. i 224.)

Lice koje nije učestvovalo u postupku, a ima položaj zainteresovanog lica, može uložiti žalbu u roku koji je predviđen za taj pravni lijek, koji teče prema stranci koja je učestvovala u postupku ili u roku predviđenom za odlučivanje po žalbi stranke ali samo ako je zahtjev za dostavljanje rješenja podnijelo u roku koji stranka ima za žalbu

Iz obrazloženja:

Članom 219. st.2. ZUP-a je propisano, "Pravo na žalbu ima i lice kome nije bila data mogućnost da učestvuje u prvostepenom postupku, ako se rješenje odnosi na njegova prava i pravne interese (zainteresovano lice). Ako zahtijeva dostavljanje rješenja u roku koji stranka ima za žalbu, to lice ima pravo da izjavi žalbu do roka odlučivanja o žalbi stranke". Rok za žalbu za stranku iznosi 15 dana - čl.224. ZUP-a.

Polazeći od navedene zakonske odredbe ovaj Sud nalazi da lice koje nije učestvovalo u postupku, a ima položaj zainteresovanog lica, može uložiti žalbu u roku za žalbu koji teče stranci koja je učestvovala u postupku ili u roku do roka za odlučivanje po žalbi stranke, ali samo ako je zahtjev za dostavljanje rješenja podnijelo u roku koji stranka ima za žalbu.

Prvostepeno rješenje, u konkretnom slučaju, je stranci koja je učestvovala u postupku uručeno 24.02.2004. godine i njoj je rok za žalbu istekao sa istekom 10.03.2004. godine. Uručenje rješenja tužiocima su tražili podneskom od 16.03.2004. godine, a što znači po proteku roka za žalbu stranke koja je učestvovala u postupku. Kod te činjenice i svega naprijed navedenog ovaj sud nalazi da u konkretnom slučaju tužiocima nijesu ispunili uslove za primjenu roka za žalbu do odlučivanja po žalbi stranke, već je njihov rok za žalbu

u roku za žalbu za stranku. Kako je žalba tužilaca podnijeta po
proteku roka za žalbu stranke koja je učestvovala u postupku to je
tuženi istu osnovano odbacio kao neblagovremenu.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.714/2004 od 27.09.2004.
godine)*

Suvlasništvo i promjena upisa podataka u katastar
(ZUP- čl.39, Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa - čl.14)

Suvlasnik ima položaj stranke u upravnom postupku u kojem se vrši promjena upisa na imovini na kojoj je upisan kao suvlasnik

Iz obrazloženja:

Tužba je osnovana.

U katastarskom operatu KO Tološi, u listu nepokretnosti broj 2887 upisana je katastarska parcela broj 5191 na ime R.Dj. i R. D. na po 1/2.

Članom 39. ZUP-a, je propisano da je stranka u upravnom postupku lice po čijem zahtjevu je pokrenut postupak ili protiv koga se vodi postupak ili koje radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, ima pravo da učestvuje u postupku.

Polazeći od navedene zakonske odredbe ovaj sud nalazi da suvlasnik ima položaj stranke u postupku u kojem se vrši promjena upisa na imovini na kojoj je upisan kao suvlasnik. Neosnovani su zato navodi tužbe da podnosilac žalbe - upisani suvlasnik predmetnih nepokretnosti nema svojstvo stranke.

Članom 14. st. 2. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa, propisano je da suvlasnik može raspolagati svojim dijelom bez saglasnosti ostalih suvlasnika.

Ugovorom o kupoprodaji i aneksom istog jedan od suvlasnika prodao je 10/34 idealnog dijela katastarske parcele 5191/2, a prvostepenim rješenjem dozvoljena promjena upisa na način što se na R. D. i dalje upisuje 1/2 idealnog dijela, na prodavca 7/34 i kupca 10/34 idealnog dijela. Dakle, idealni dio R. D. i dalje ostaje 1/2.

Polazeći od svega naprijed navedenog ovaj sud nalazi da je osporenim rješenjem pogrešno primijenjeno materijalno pravo kada

je nasuprot odredbi člana 14. st.2. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa, nadjeno da suvlasnik ne može raspolagati svojim idealnim dijelom.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.74/2004 od 05.05.2004. godine)

Privremena mjera kao pravni osnov za upis prava na nepokretnostima

(Zakon o izvršnom postupku - čl.272 i 274 i Zakon o državnom premjeru, katastru i upisu prava na nepokretnostima - čl 80.)

Rješenje o određivanju privremene mjere iz čl.272. st.1. tač.1, 2, 3 i 5. i čl.274. st.1. tač.1, 2 i 3, ZIP-a ima dejstvo rješenja o izvršenju i kao takvo predstavlja valjani pravni osnov za upis prava na nepokretnostima u upravnom postupku u smislu čl.80. Zakona o državnom premjeru i katastru i upisu prava na nepokretnostima.

Iz obrazloženja:

Članom 270. Zakona o izvršnom postupku, propisano je, između ostalog, da žalba ne odlaže izvršenje rješenja o određivanju privremene mjere dok je čl. 275 istog Zakona propisano da rješenje o određivanju privremene mjere iz čl. 272 st.1.tač.1, 2, 3 i 5 i čl. 274. st.1. tač.1, 2 i 3. ima dejstvo rješenja o izvršenju.

Rješenjem prvostepenog organa dozvoljen je upis privremene mjere, kojom je S.B. zabranjeno da otudji, optereti predmetne nepokretnosti a na osnovu rješenja Osnovnog suda u Herceg Novom, Posl.br.P 22/04 od 27.02.2004.godine.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizilazi da navedeno rješenje predstavlja valjan osnov za upis shodno članu 80. Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima, pa nijesu postojali razlozi za poništaj rješenja prvostepenog organa.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.843/2004 od 26.11.2004.godine)

Pravo na žalbu u postupku registracije privrednog društva
(čl.7. st.1. ZUS-a, čl.12. ZUP-a, u vezi sa Zakonom o privrednim društvima)

Zakonom o privrednim društvima nije isključena žalba u postupku registracije privrednih društava, pa je protiv rješenja Centralnog registra privrednog suda kojim je odbijen zahtjev za produženje registracije žalba dozvoljena.

Protiv prvostepenog rješenja Centralnog registra privrednog suda, kojim je odbijen zahtjev za produženje registracije privrednog društva ne može se pokrenuti upravni spor, jer u tim stvarima žalba nije isključena, zbog čega je upravna tužba - nedozvoljena.

Iz obrazloženja:

Osporenim aktom odbijen je zahtjev tužioca za produženje registracije.

Tužilac pobija zakonitost rješenja tuženog zbog pogrešne primjene zakona.

Tužba je nedozvoljena.

Članom 7. st.1. ZUS-a, je propisano da se upravni spor može pokrenuti protiv upravnog akta koji je donesen u drugom stepenu dok je st.2 istog člana propisano da se upravni spor može pokrenuti i protiv prvostepenog upravnog akta protiv kojeg nije dozvoljena žalba u upravnom postupku.

Članom 12. st.2. ZUP-a, je propisano da protiv rješenja donesenog u prvom stepenu stranka ima pravo žalbe, dok je st.2 istog člana propisano da se samo zakonom može propisati da u pojedinim upravnim stvarima žalba nije dopuštena i to ako je na drugi način obezbijeđena zaštita prava i pravnih interesa stranke, odnosno zaštita zakonitosti.

Zakonom o privrednim društvima ("Službeni list RCG",br.6/2002) kojim je propisom postupak registracije nije

isključena žalba, niti propisan drugi način obezbjeđenja zaštite prava i pravnih interesa stranke, odnosno zaštite zakonitosti.

Polazeći od naprijed navedenih zakonskih odredbi ovaj sud nalazi da je protiv predmetnog rješenja dozvoljena žalba što predmetnu tužbu čini nedozvoljenom.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, U.br.864/2004 od 20.10.2004. godine)

Upravni akt

(ZUS - čl.6. i 28. i Opšti Zakon o obrazovanju i vaspitanju - čl.21.)

Rješenje Ministarstva prosvjete i nauke, kojim se utvrđuje Opšti dio javnovažećeg obrazovnog programa za osnovno obrazovanje i vaspitanje - nije upravni akt

Iz obrazloženja:

Članom 28. st.1. tač.2. ZUS-a je propisano da će sud rješenjem odbaciti tužbu ako utvrdi da akt koji se tužbom osporava nije upravni akt, dok je čl. 6. istog zakona propisano da je upravni akt onaj akt kojim državni organ i preduzeće ili druga organizacija u vršenju javnih ovlašćenja rješava o određenom pravu ili obavezi fizičkog ili pravnog lica.

Članom 21. st.2. Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, propisano je da Opšti dio obrazovnog programa obuhvata ime programa, nastavni plan, ciljeve i zadatke obrazovanja i vaspitanja, uslove za upis, trajanje obrazovanja, prohodnost i kvalifikaciju.

Polazeći od citiranih odredbi ovaj sud nalazi da rješenje kojim se utvrđuje opšti dio javno važećeg obrazovnog programa za osnovno obrazovanje i vaspitanje nije upravni akt u smislu člana 6. ZUS-a.

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, U br. 953/04 od 19. 11. 2004. godine)

Nalaz, ocjena i mišljenje invalidskih komisija i pravo na njegu i pomoć drugog lica

(čl.58. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju)

U postupku utvrđivanja uslova za priznavanje prava na pomoć i njegu od strane drugog lica nalaz, ocjena i mišljenja invalidskih komisija moraju biti obrazloženi, razumljivi i uvjerljivi i koji sa izvjesnošću upućuju na jasan zaključak o odlučnoj činjenici kada je, u vremenskom smislu, došlo do pogoršanja zdravstvenog stanja, kao osnova za sticanje toga prava kod lica kao stranke u postupku.

Iz obrazloženja:

Po ocjeni ovog Suda, nalaz, ocjena i mišljenje Drugostepene invalidske komisije, br.0303-522/1-2004 od 14.09.2004. godine, ne predstavlja pouzdan osnov za donošenje zakonitog rješenja. Pregled tužiteljice, prilikom davanja nalaza, ocjene i mišljenja Prvostepene invalidske komisije br.2003-2000-933 od 23.02.2003. godine, obavljen je u njenom stanu gdje je zatečena u postelji. Tom prilikom Komisija je konstatovala da je tužiteljica "izuzetno otežano pokretna zbog parapareza kao posledica osnovnog oboljenja i kontrakture lijevog stopala zbog preloma istog", te da je "vidno def. lijevog stopala posle preloma u metatarzanom dijelu, stopalo je u cjelini otečeno a na RTG snimcima se vide promjene karakteristične za Mb. S....". I pored takvog opisa rezultata neposrednog pregleda tužiteljice, Prvostepena invalidska komisija je zaključila da ne postoji potreba za pomoć i njegu od strane drugog lica, a Drugostepena invalidska komisija dala saglasnost za takav nalaz, pa je zahtjev tužiteljice bio odbijen kao neosnovan.

Presudom Vrhovnog suda Crne Gore, U.br.775/2003 od 10.03.2004. godine, poništeno je rješenje tuženog organa, broj 0203-37622/2 od 29.08.2003. godine, jer je sud našao da pribavljeni

nalazi nijesu mogli biti pouzdan osnov za donošenje zakonitog rješenja, te da je u ponovnom postupku kod Drugostepene invalidske komisije treba pribaviti potpuniji nalaz. U izvršenju naznačene presude Prvostepena invalidska komisija, prilikom neposrednog pregleda (30.05.2004. godine) ponovno zaključuje da je tužiteljica "vrlo teško pokretna i da sa teškoćom obavlja elementarne aktivnosti za održavanje života, da su potkoljenica i skočni zglobovi otečeni i ograničeno pokretni sa defirmatetima a RTG snimci pokazuju promjene za morbus. sudeck obostrane". Na osnovu takvog nalaza, Prvostepena invalidska komisija utvrđuje da tužiteljica nije sposobna da samostalno obavlja životne radnje počev od 23.02.2003. godine, pa nadalje.

Cijeneći sadržinu nalaza ocjene i mišljenja Prvostepene invalidske komisije od 23.02.2003. godine i 30.05.2004. godine, ovaj Sud nalazi da nema razloga u protivrječnostima kod postavljene dijagnoze i stanja konstatovanog neposrednim pregledom tužiteljice.

S obzirom na naprijed navedenu sadržinu nalaza, ocjene i mišljenja Prvostepene invalidske komisije, za ovaj Sud je nerazumljiv i neuvjerljivo obrazložen zaključak Drugostepene invalidske komisije iz njenog nalaza, ocjene i mišljenja od 14.09.2004. godine, da tek nalaz specijaliste ortopedske struke od 14.04.2004. godine, po prvi put govori o pogoršanju osnovne bolesti. Ovo tim prije što su dijagnoze u svim nalazima iste, a iz navedenog izvještaja specijaliste ortopedske struke, koji je datiran 14.04.2004. godine, se konstatuje da je došlo do pogoršanja i bolova u donjim ekstremitetima, ali se iz samog izvještaja ne može izvesti zaključak da to pogoršanje potiče od vremena kada je izvještaj datiran, niti se u samom izvještaju izričito konstatuje da je pogoršanje nastupilo tog dana. Takođe, navedeni izvještaj ortopedske struke, ne dovodi se u međusobnu vezu sa izvještajima ljekara drugih specijalnosti, u pogledu utvrđenja činjenice vremenskom nastanka pogoršanja bolesti tužiteljice, kao osnova za uživanje traženog prava.

Nalazeći, sa svih iznijetih razloga, da je osporeni upravni akt donijet na pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, Sud je, s pozivom na odredbe čl.38 i 41. st.2. ZUS-a, odlučio kao u izreci presude.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.977/2004 od 03.12.2004. godine)

Nalaz, ocjena i mišljenje socijalno - ljekarskih komisija i pravo na pomoć i njegu od strane drugog lica
(Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti - čl.36. i ZUP - čl.203.)

Upravni organi u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite, pravo na pomoć i njegu od strane drugih lica, dužni su da od ljekarske komisije, kao ekspertskeg organa, traže jasne, potpune i obrazložene nalaze, iz kojih će se nesumnjivo zaključiti o činjenici poboljšanja zdravstvenog stanja, u odnosu na ranije, kao osnov za prestanak navedenog prava.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je tužiocu ranije na određeno vrijeme bilo priznato pravo na naknadu za njegu i pomoć drugog lica. Tada su socijalno – ljekarske komisije našle da tužilac ispunjava uslove za priznavanje tog prava.

Rješavajući ponovo, po zahtjevu tužioca za produženje predmetnog prava upravni organi su našli da nijesu ispunjeni uslovi iz čl.36. Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i čl. 26. i 26.a. Pravilnika o načinu ostvarivanju prava i socijalne zaštite, da se tužiocu i dalje prizna pravo na dodatak za pomoć i njegu od drugog lica. Rješenje upravnih organa utemeljena su na nalazu i mišljenju prvostepene i drugostepene socijalno-ljekarske komisije.

Po ocjeni suda, u nalazima i mišljenjima pomenutih ljekarskih komisija nijesu dati jasni i uvjerljivi razlozi iz kojih bi proizlazilo, da je kod tužioca nastupilo poboljšanje zdravstvenog stanja, u odnosu na njegovo ranije zdravstveno stanje. Zbog toga su upravni organi bili dužni da od komisija traže izjašnjenje, odnosno jasne, potpune i obrazložene nalaze koji bi opravdali njihovu odluku i primjenu propisa na koje su se pozvali kada tužiocu nijesu priznali pravo na dodatak za pomoć i njegu od strane drugog lica. Ovo tim

prije, što se iz nalaza komisije utvrđuje da je tužiocu po osnovu istih oboljenja i dijagnoze ranije bilo priznato traženo pravo.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.147/2003 od 13.11.2003. godine)

Ovlašćenja Komisije za hartije od vrijednosti
(Zakon o hartijama od vrijednosti - čl. 8)

Iz ovlašćenja da daje saglasnostna izbor direktora pravnog lica, kao učesnika na tržištu hartija od vrijednosti, ne proističe pravo Komisije za hartije od vrijednosti da to pravo može oduzeti svojim pojedinačnim aktom ili pak zabraniti mu da u određenom periodu vrši funkciju sa posebnim ovlašćenjimai odgovornostima

Iz obrazloženja:

Pravilna je odluka Komisije da donese rješenje o preduzimanju mjera bez prethodnog traženja da tužilac otkloni određene nepravilnosti. Ovo ovlašćenje Komisija ima po odredbi čl.20. st.2. Pravila o kontroli poslovanja sa hartijama od vrijednosti ("Sl.list RCG", br.16/01), pa u tom pogledu ne postoji povreda propisa na štetu tužioca.

Druga stvar je kada su u pitanju mjere koje se tiču oduzimanja saglasnosti tužiocu u pogledu lica koje obavlja funkciju izvršnog direktora i zabrana tom licu da kod tužioca u određenom periodu obavlja funkcije sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima. Ove mjere su, kako proizilazi iz rješenja Komisije i odgovora na tužbu, utemeljene na čl.8. Zakona o hartijama od vrijednosti ("Sl.list RCG", br.59/2000) i čl.20. tač.5. i 9. pomenutih Pravila.

Pravo Komisije da daje saglasnost na izbor direktora ovlašćenom učesniku na tržištu hartije od vrijednosti, ne daje po nahodjenju suda pravo Komisiji da to ovlašćenje može po pomenutim propisima i oduzeti, niti se ti propisi mogu tako tumačiti. U prilog ovog stava suda je sadržina pomenutih propisa, pa je odlukom o oduzimanju saglasnosti i zabrane obavljanja poslova Komisija prekoračila ovlašćenja data propisima na koja se pozvala.

Prema tome, ne može se uzeti da je rješenje Komisije o izrečenim mjerama zasnovano na propisima koji regulišu predmetnu tematiku, zbog čega je sud tužbu uvažio i poništio osporeno rješenje.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.307/2003 od 20.12.2004. godine)

Vještačenje kao dokazno sredstvo u upravnom postupku
(ZUP- čl. 177-186)

Izvođenje dokaza putem vještačenja, u upravnom postupku, može se sprovesti u svemu na način predviđen Zakonom o opštem upravnom postupku.

Iz obrazloženja:

Predmet upravnog postupka je vraćanje poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine. Radi se o zemljištu površine oko 25.000 m², iz kupoprodajnih ugovora br.37 od 04.03.1960. godine i br.407 od 08.11.1961. godine, koji su zaključeni shodno rješenju NOO Titograd, br.79 od 23.12.1959. godine.

Sud smatra da nalazi i mišljenja vještaka V. i L., nijesu mogli poslužiti kao pouzdan dokaz za odluku o vraćanju poljoprivrednog zemljišta. Po stanju u spisima predmeta, pomenuti nalazi tužiocima su prezentirani tek na poslednjoj usmenoj raspravi održanoj 20.06.2002. godine, a što znači da postupak vještačenja nije proveden u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o opštem upravnom postupku, koje regulišu taj institut.

Stranka ima pravo da prisustvuje vještačenju, te da vještacima postavlja pitanja i traži objašnjenja, kako je to predviđeno u čl.179. Zakona o opštem upravnom postupku. Ova zakonska odredba se ima primijeniti u ovom slučaju, jer je po mišljenju suda u pitanju takvo vještačenje kome tužioci po prirodi stvari treba da prisustvuju i stavljaju primjedbe koje mogu biti od uticaja na ocjenu vještaka.

Drugim riječima, u ponovnom postupku treba obaviti novo vještačenje uz obavezno prisustvo tužilaca, te izvesti sve neophodne dokaze kojim bi se upravna stvar pravilno raspravila i riješila u skladu sa zakonom.

Upravni organi dužni su da posebno vode računa o odredbama čl.12. i 13. Zakona o vraćanju ranijim vlasnicima poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine ("Sl.list RCG",

br.14/92), kada je zahtjev za vraćanje poljoprivrednog zemljišta opravdan, odnosno kada se umjesto degradiranog vraća drugo odgovarajuće zemljište ili izdaju dionice u skladu sa posebnim zakonom.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.370/2003 od 10.03.2004.
godine)*

**Postupanje upravnih organa u kontroli procesnih pretpostavki
za žalbu**
(čl. 229-240 ZUP-a)

Ako je žalba nedopuštena, nedozvoljena ili izjavljena od neovlašćenog lica, a prvostepeni organ propusti da ispita procesne činjenice u vezi sa tim, nadzor nad tim procesnim pretpostavkama za žalbu, izvršiće drugostepeni organ.

Iz obrazloženja:

Presudom Vrhovnog suda RCG, U.br.192/2002 od 16.05.2002.godine, poništeno je ranije konačno rješenje tuženog u ovoj upravnoj stvari i to zbog određenih nepravilnosti učinjenih u postupku koji je prethodio donošenju tog rješenja. U obrazloženju presude sud je posebno ukazao na odredbe čl.42. i 213. Zakona o opštem upravnom postupku i pravo javnog pravobranioca, da može izjaviti žalbu protiv rješenja, ako smatra da je njime povrijeđen zakon u korist fizičkog ili pravnog lica, a na štetu javnog interesa. Ukazano je i to, da rok za žalbu protiv takvog rješenja treba cijeliti obzirom na odredbu čl.220. ZUP-a, odnosno da i za javnog pravobranioca važi isti rok za žalbu kao i za sve stranke u postupku.

Prema tome, na strani tuženog organa bila je obaveza da on sam (kada je to već propustio da učini prvostepeni organ), ispita blagovremenost predmetne žalbe javnog pravobranioca opštine Nikšić, kao zastupnika imovinsko pravnih interesa te opštine, polazeći od utvrđenja, kada je rješenje Područne jedinice Nikšić, br.954-103-UPI-585/2000 od 23.11.2000 godine, uručeno tužiocu, pa u zavisnosti od nadjenog da žalbu odbaci ili donese meritornu odluku po žalbi. Međutim, činjenica da tuženi organ nije postupio po datim primjedbama suda u pogledu postupka jeste dovoljan razlog da sud shodno čl.62. Zakona o upravnim sporovima, tužbu uvaži i poništi osporeno rješenje.

U ponovnom postupku tuženi organ će otkloniti nedostatke i povrede na koje je ukazano ovom i ranijom presudom (čl.61 ZUS-a), i donijeti novo na zakonu utemeljeno rješenje.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu čl.41.st.2. Zakona o upravnim sporovima, riješeno je kao u dispozitivu.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br. 460/02 od 08.04.2003.godine)

Stvarna - aktivna legitimacija skupštine etažnih vlasnika
(Zakon o etažnoj svojini - čl. 46)

Po isteku zaključenog ugovora o zakupu poslovnog prostora Skupština etažnih vlasnika, koja je zaključila ugovor svojstvu zakupodavca, ima aktivnu legitimaciju i pravni interes da pokrene upravni postupak i traži iseljenje lica koje je useljeno u te prostorije.

Iz obrazloženja:

Predmetnu zajedničku prostoriju pretvorenu u poslovni prostor tužilac je koristio po osnovu ugovora zaključenog sa Skupštinom etažnih vlasnika, kao zakupodavcem. Po tom ugovoru vrijeme zakupa je isteklo 15.01.2001. godine.

Prema čl.46. Zakona o etažnoj svojini, ako se neko lice useli u posebne ili zajedničke djelove stambene zgrade bez zaključenja ugovora o zakupu, svako lice koje ima pravni interes može kod organa lokalne uprave da zahtijeva njegovo iseljenje.

Dakle, kod činjenice da je ugovor o zakupu istekao 15.01.2001. godine, pravilno su upravni organi primijenili odredbu čl.46. pomenutog Zakona, te tužiocu naložili iseljenje iz poslovnog prostora. Skupština etažnih vlasnika imala je pravni interes da traži iseljenje, jer je ona zaključila ugovor o zakupu, pa navodi tužbe nijesu mogli imati uticaja na drugačije opredjeljenje suda u konkretnoj upravnoj stvari.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG. U.br.547/2003 od 10.05.2004.
godine)*

**Oglašavanje rješenja ništavnim
(ZUP - čl.257.)**

Pogrešna primjena materijalnog prava, izvan razloga iz čl. 257. ZUP-a, ne može biti osnov za oglašavanje ništavnim rješenja o eksproprijaciji.

Iz obrazloženja:

Članom 257. Zakona o opštem upravnom postupku, taksativno su navedeni razlozi zbog kojeg se rješenje može oglasiti ništavnim. Po ovoj zakonskoj odredbi ništavnim se oglašava rješenje donijeto u stvari iz sudske nadležnosti ili u stvari o kojoj se uopšte ne može rješavati u upravnom postupku, rješenje koje bi svojim izvršenjem moglo prouzrokovati neko djelo kažnjivo po zakonu, rješenje čije izvršenje nije moguće, zatim, rješenje koje je donio organ bez prethodnog zahtjeva stranke, a na to stranka nije naknadno izričito ili prećutno pristala, te rješenje koje sadrži nepravilnost koja je po nekoj izričitoj zakonskoj odredbi predviđena kao razlog ništavosti.

Iz spisa predmeta sa sigurnošću se utvrđuje da je odluka upravnih organa u ovoj stvari pravilna i na zakonu osnovana.

Pogrešna primjena materijalnog propisa o eksproprijaciji na koju tužilac ukazuje i pod pretpostavkom da je učinjena, bez postojanja nekog od pobrojanih razloga iz čl.257. Zakona o opštem upravnom postupku, ne može biti osnov za oglašavanje ništavnim rješenja o eksproprijaciji.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.850/2003 od 07.07.2004.
godine)*

Razlozi za oglašavanje rješenja ništavim
(ZUP- čl. 257)

Oglašavanje rješenja ništavim, kao vanredno pravno sredstvo, nije pravni instrument za otklanjanje povreda postupka ili pogrešne primjene materijalnog prava do koje je došlo u postupku donošenja rješenja koje je postalo pravosnažno.

Iz obrazloženja:

U postupku donošenja osporenog rješenja nije učinjena bitna povreda postupka a na pravilno utvrđene odlučne činjenice pravilno je primijenjen zakon.

Oglašavanje rješenja ništavim, kao vanredno pravno sredstvo nije pravni instrument kojim se otklanjaju eventualne povrede postupka ili pogrešna primjena materijalnog prava do koje je došlo u postupku donošenja rješenja koje je postalo pravosnažno. Takvi nedostaci se mogu isticati i pobijati u redovnom postupku, redovnim pravnim sredstvom tj. žalbom.

Rješenje se može oglasiti ništavim samo iz precizno i taksativno nabrojanim slučajevima iz čl.257. tač.1 do 5. ZUP-a. Van tih slučajeva nema osnova za oglašavanje ništavnih rješenja.

Tužilac ne pobija pravosnažno rješenje o eksproprijaciji iz razloga iz čl.257. ZUP-a, niti te razloge zapaža sud po službenoj dužnosti.

Eventualna pogrešna primjena materijalnog prava u smislu odredbi Zakona o eksproprijaciji ili povreda postupka, ne može biti predmet ovog pravnog sredstva.

Stoga, donošenjem osporenog rješenja nije povrijeđen zakon na štetu tužioca pa je, po nalaženju suda, tužbu valjalo odbiti kao neosnovanu.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br 879/2003 od 19.11.2004.
godine)*

Tačnost podataka u postupku upisa prava na nepokretnostima
(Zakon o premjeru i katastru i upisu prava na nepokretnostima - čl.
58)

Rješenje o zabilježbi, kao i svaki drugi upravni akt o upisu prava na nepokretnostima, mora sadržavati tačne podatke iz katastarskog operata.

Iz obrazloženja:

Neprihvatljivo je stanovište iz osporenog rješenja da se navodi žalbe ne odnose na upis zabeležbe već se osporava upis suvlasničkih djelova upisanih na nepokretnost, što nije predmet odlučivanja u ovom postupku.

Navodi žalbe se upravo odnose na pravilnost i zakonitost zabeležbe. Svaki akt organa (rješenje, zaključak pa i zabeležba) mora biti zakonita i rješenje o zabeležbi mora da sadrži tačne podatke a ne pogrešne podatke iz katastarskog operata. Nema nikakvog pravnog razloga da se u pravnom premjeru pojavljuju rješenja sa netačnostima u dispozitivu i te netačnosti bio je dužan otkloniti tuženi organ.

Stoga je osporeno rješenje bilo nužno poništiti da bi tuženi u ponovnom postupku donio zakonito rješenje, i cijeniti da li je prilikom vršenja zabeležbe potrebno u dispozitivu označavati obim vlasničkih prava upisanih vlasnika s obzirom da se radi o zabeležbi spora. Ako nađe da treba, onda u dispozitivu rješenja treba unijeti tačne podatke.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br 896/200 od 04.06.2004.
godine)*

Načelo pouzdanja u podacima o nepokretnostima
(član 68. Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima)

Podaci o nepokretnostima i pravima na njima upisani u skladu sa Zakonom o državnom premjeru, katastru i upisima na nepokretnostima, smatraju se tačnim i niko ne može trpjeti štetne posledice u postupcima i odnosima u kojima se ovi podaci koriste(načelo pouzdanja).

Iz obrazloženja:

Prema čl.68. Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Sl.list RCG", br.55/2000), upisani podaci u nepokretnostima i pravima na njima, upisani u skladu sa ovim zakonom smatraju se tačnim, a po čl.112. Pravilnika o izradi i održavanju katastra nepokretnosti ("Sl.list RCG", br.39/2001), upis prava na nepokretnostima u korist novog lica neće se odobriti ako u odluci nadležnog organa ili ispravi o pravnom poslu raniji imalac prava nije označen i prema njemu pravo novog sticaoca prava nije utvrđeno.

Odredbom čl.81. pomenutog Zakona, bliže je predviđen osnov za upis u katastar nepokretnosti.

Tužilac je upis predmetnog stana tražio na temelju kupoprodajnih ugovora.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da kupoprodajni ugovori nijesu ovjereni od strane suda, te da se stan po važećoj evidenciji katastra nepokretnosti vodi na PP "Š...", Podgorica.

Kod takvog činjeničnog utvrđenja, osnovano su upravni organi našli da se traženi upis ne može odobriti, jer kupoprodajni ugovori kojima je stan prenijet sa PP "Š...", pa sve do ugovora o otkupu stana od strane tužioca, nijesu ovjereni kod suda, kako se to traži odredbom čl.11. Zakona o prometu nepokretnosti.

Po nahodjenju suda, nedostatak sudske ovjere ugovora o prometu nepokretnosti nije formalan kako to tužilac tvrdi, jer je za

punovažnost ovih ugovora zakonski uslov takva ovjera. Nakon ovjere kupoprodajnih ugovora, tužilac može podnijeti novi zahtjev za upis kada će se sadržina tih ugovora cijeliti u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima i Pravilnika o izradi i održavanju katastra nepokretnosti.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.905/2003 od 20.12.2004.
godine)*

Zabilježba privremene mjere

(čl.81. i 84. Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na epokretnostima)

Zabilježba tereta na nepokretnostima, utvrđene privremenom mjerom zabrane otuđenja i opterećenja nepokretnosti čije je trajanje određeno do pravosnažnog okončanja parničnog postupka, ne može se brisati upravnim aktom prije isteka navedenog roka.

Iz obrazloženja:

Inače, stanje u spisima predmeta ukazuje da predmetno brisanje nije izvršeno u skladu sa odredbama čl.81. i 84. Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Sl.list RCG", br.55/2000).

Rješenjem Osnovnog suda u Cetinju, Posl.br.I.291/03 od 09.07.2003. godine, određena je privremena mjera zabrane otuđenja i opterećenja nepokretnosti - poslovnog prostora površine 144 m² upisanog u listu nepokretnosti br.2358 KO Cetinje. Istim rješenjem određeno je i trajanje te mjere do pravosnažnog okončanja parnice koju je tužilac bio dužan pokrenuti pred redovnim sudom.

Do donošenja drugostepenog rješenja ta parnica nije bila pravosnažno okončana zbog čega se po nahodjenju suda nije moglo izvršiti brisanje zabilježbe tereta određenog izvršnim rješenjem.

Drugostepeni organ će u ponovnom postupku otkloniti ukazane nedostatke (čl.61. Zakona o upravnim sporovima), te donijeti novo na zakonu utemeljeno rješenje.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu čl.38. st.2. u vezi čl.41. st.2. Zakona o upravnim sporovima, riješeno je kao u dispozitivu.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.977/2003 od 06.12.2004. godine)

Stvarna - aktivna legitimacija u upravnom sporu
(ZUS - čl.12.)

Aktivnu legitimaciju u upravnom sporu ima lice (stranka) koje je upravnim aktom povrijeđeno neko pravo ili na zakonu zasnovani interes.

Iz obrazloženja:

Prema čl.12. Zakona o upravnim sporovima, tužilac u upravnom sporu može biti fizičko lice, pravno lice ili druga stranka ako smatra da je upravnim aktom povrijeđeno neko pravo ili na zakonu zasnovani interes. Pravo da pokrene upravni spor, po čl.2. st.2. ZUS-a, ima i državni organ ali pod uslovom da može biti nosilac prava i obaveza o kojima se rješavalo.

U ovom slučaju tužilac nije nosilac prava i obaveza o kojima se rješavalo u upravnom postupku, pa stoga nema položaj stranke, odnosno ni aktivnu legitimaciju za pokretanje upravnog spora u smislu navedenih propisa. Inače, nakon što je drugostepeni organ poništio njegovo rješenje, tužilac je dužan da postupi na način predviđen čl.232. Zakona o opštem upravnom postupku.

*(Rješenje Vrhovnog suda RCG, U.br.985/2003 od 08.12.2004.
godine)*

Položaj stranke u posebnom ispitnom postupku
(ZUP-čl. 134-135)

Upravni organ u posebnom ispitnom postupku ne može donijeti rješenje prije nego se stranci pruži mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima treba da bude zasnovano.

Iz obrazloženja:

Članom 134. st.1. ZUP-a, je propisano da se poseban ispitni postupak sprovodi kada je to potrebno radi utvrđivanja odlučnih činjenica i okolnosti koje su od značaja za razjašnjenje upravnih stvari ili radi davanja strankama mogućnosti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese, dok je članom 135. st.3. istog Zakona, propisano da organ ne smije donijeti rješenje prije nego što stranci pruži mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima treba da se zasniva rješenje. U protivnom, upravni organi čine bitnu povredu pravila upravnog postupka iz člana 226. st.2. tač.3. ZUP-a. Na tu povredu pravila postupka drugostepeni organ pazi po službenoj dužnosti - član 236. st.3. ZUP-a, a drugostepeni organ je shodno članu 240. st.2. ZUP-a dužan ocijeniti i sve žalbene navode.

U postupku donošenja prvostepenog rješenja nijesu ispoštovane naprijed navedene odredbe ZUP-a o pravima stranke i dužnostima službenog lica. Na te povrede pravila postupka ukazano je u žalbi. Međutim, tuženi osporenim rješenjem iste nije ocijenio čime je počinjena povreda pravila postupka iz člana 236. st.3. i čl. 240. st.2. ZUP-a, što osporeno rješenje čini nezakonitim.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, U.br.997/2004 od 24.12.2004.
godine)*

Zajednička nedjeljiva svojina i pravni interes za iseljenje
(Zakon o etažnoj svojini-čl. 14 i 46)

Aktivnu legitimaciju i pravni interes za pokretanje postupka za iseljenje bezpravno useljenog laca u zajedničke prostorije zgrade etažnih vlasnika, ima vlasnik posebnog dijela zgrade koji na na zajedničkim djelovima te zgrade ima zajedničku nedjeljivu svojinu.

Iz obrazloženja:

Presudom Vrhovnog suda Republike Crne Gore, U.br.532/2002 od 26.11.2002. godine, odbijena je, u upravnom sporu, tužba tužioca M.B. iz Podgorice, podnijeta protiv rješenja tuženog organa - Ministarstva zaštite životne sredine i uređenja prostora - Podgorica, br.09-250/02 od 02.07.2002. godine, kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv zaključka Sekretarijata za komunalno - stambene poslove i zaštitu životne sredine - Opštine Podgorica, br.04-371/02-296 od 26.03.2002. godine kojim je odbačen zahtjev tužioca za pokretanje postupka za iseljenje R. M. iz zajedničke prostorije koja se nalazi u stambenoj zgradi u Ul. Đura Salaja br.15 u Podgorici, a zbog nedostatka aktivne legitimacije na strani tužioca.

Protiv citirane presude Vrhovnog suda Republike Crne Gore, podnio je Zahtjev za zaštitu zakonitosti Državni tužilac Republike Crne Gore - Ut.br.12/03 od 17.03.2003. godine, zbog pogrešne primjene materijalnog prava iz Zakona o etažnoj svojini, ističući da je pobijana presuda utemeljena na pogrešnoj interpretaciji i nepravilnoj primjeni materijalnog prava smatrajući da na strani tužioca postoji aktivna legitimacija za pokretanje postupka za iseljenje, iz navedenih zajedničkih prostorija u naznačenoj stambenoj zgradi, neovlašćenog useljenog lica, a u smislu člana 46. Zakona o etažnoj svojini, te da je sud pogrešno pošao, u rješavanju upravnog spora, od odredbi člana 28. i 32. citiranog Zakona, koji se tiču nadležnosti skupštine i ovlašćenje upravnika

kao organa upravljanja stambenom zgradom, a nije se bavio odredbom koju je trebalo primijeniti u konkretnoj upravnoj stvari, a koja se odnosi na član 46. Zakona o etažnoj svojini, osnovom koje tužilac, kao zainteresovano lice, koji je jedan od vlasnika zajedničke nedjeljive svojine na zajedničkim prostorijama u naznačenoj stambenoj zgradi, ima pravni interes za pokretanje postupka za iseljenje bespravno useljenog lica. Predlaže da se zahtjev za zaštitu zakonitosti usvoji i pobijana presuda ovog suda ukine ili preinači.

Tuženi organ, u odgovoru na zahtjev za zaštitu zakonitosti, predlaže da se isti odbije kao neosnovan.

Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je našao da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan, zbog čega je isti usvojen, preinačivši citiranu pobijanu presudu ovog suda tako što je poništio navedeni upravni akt tuženog organa - Ministarstva zaštite životne sredine i uređenje prostora Podgorica.

Po ocjeni vijeća ovog Suda, pogrešno je u pobijanoj presudi i upravnim aktima navedenih upravnih organa, zauzeto stanovište da je za razrješenje ove upravne stvari, u upravnom sporu, odnosno u upravnom postupku, trebalo poći od odredbe čl.28 i 32. Zakona o etažnoj svojini, ne baveći se pri tome materijalno pravnom sadržinom odredbi čl. 46. u vezi sa čl.14. Zakona o etažnoj svojini i uslovima i razlozima postojanja odnosno nedostatka aktivne letigimacije na strani tužioca, u vezi sa iseljenjem naznačenog lica iz navedenih zajedničkih prostorija naznačene stambene zgrade. Naime, po ocjeni ovog Suda, odredbama čl. 28. i 32. Zakona o etažnoj svojini, uređene su samo nadležnosti skupštine vlasnika odnosno upravnika, kao organa upravljanja stambenom zgradom, koje su van domašaja čl.46. u vezi čl.14. istog zakona, i ne odnose se na primjenu prava za rješenje ove upravne stvari. Naime, odredbom čl.46. Zakona o etažnoj svojini, propisano je da ako se neko lice useli u posebne ili zajedničke djelove stambene zgrade bez zaključenja ugovora o zakupu, svako lice koje ima pravni interes može kod organa lokalne uprave da zahtijeva njegovo iseljenje, dok je odredbom čl.14. istog zakona utvrđeno da na zajedničkim djelovima stambene zgrade, koji služe zgradi kao cjelini, svi vlasnici

posebnih djelova stambene zgrade imaju zajedničku nedjeljivu svojinu. Dakle, aktivnu legitimaciju tužioca, u konkretnoj upravnoj stvari, prvostepeno vijeće ovog suda, u upravnom sporu, i upravni organi, u upravnom postupku, trebali su izvesti iz sadržine člana 46. Zakona o etažnoj svojini dovodeći je u uzajamnom odnosu i funkcionalnoj vezi sa odredbom čl. 14. istog zakona. Polazeći od interpretacije člana 14. u vezi člana 46. Zakona o etažnoj svojini, tužilac M. B., je lice koje ima pravni interes za pokretanje postupka pred nadležnim organom za iseljenje bespravno useljenog lica u navedene zajedničke prostorije stambene zgrade, što znači da ima stvarnu - aktivnu legitimaciju, kao stranka u postupku, za podnošenje navedenog zahtjeva.

Sa svih istaknutih razloga, vijeće ovog suda odlučilo je kao u izreci ove presude da usvoji zahtjev za zaštitu zakonitosti, preinači presudu ovog suda i poništi upravni akt navedenog ministarstva.

*(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uzz.br.5/2003 od 14.12.2004.
godine)*

SADRŽAJ

Forum iuridicus

Petar Stojanović , Odmjeravanje kazne	4
Dr Čedomir Bogićević , Pravni položaj i sistem organizacije sudske vlasti prema Ustavu za Knjaževinu Crnu Goru.....	15

Sudska praksa

KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO	26
KRIVIČNO PROCESNO PRAVO.....	30
GRADANSKO MATERIJALNO PRAVO.....	41
Stvarno pravo	41
Nasljedno pravo	43
GRADJANSKO PROCESNO PRAVO	47
PORODIČNO PRAVO.....	51
RADNO PRAVO.....	54
AUTORSKO PRAVO	58
PRIVREDNO PRAVO	63
UPRAVNO PRAVO.....	81